

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2118929

**ANALÝZA REGIONÁLNEJ POLITIKY V OBLASTI
ZÁKLADNEJ INFRAŠTRUKTÚRY V OBCIACH NAD 2 000
OBYVATEĽOV V OKRESE NOVÉ ZÁMKY**

2010

Dominika Dolníková, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**ANALÝZA REGIONÁLNEJ POLITIKY V OBLASTI
ZÁKLADNEJ INFRAŠTRUKTÚRY V OBCIACH NAD 2 000
OBYVATEĽOV V OKRESE NOVÉ ZÁMKY**

Diplomová práca

Študijný program:

*Manažment rozvoja vidieckej krajiny
a vidieckeho turizmu*

Študijný odbor:

3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj

Školiace pracovisko:

Katedra regionálneho rozvoja

Školiteľ:

Mário Pätoprstý, Ing.

Nitra 2010

Dominika Dolníková, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Dominika Dolníková vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Analýza regionálnej politiky v oblasti základnej infraštruktúry v obciach nad 2 000 obyvateľov v okrese Nové Zámky“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 28. apríla 2010

Dominika Dolníková

Podakovanie

Touto cestou vyslovujem podakovanie pánovi Ing. Máriovi Pätoprstému za ochotnú pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Celkový obraz krajiny závisí nepochybne aj od obrazu jej menších článkov - obcí a malých miest. Preto každé mesto aj obec má významnú úlohu pri budovaní regionálneho rozvoja.

Všetky mestá aj obce majú možnosť reagovať na vyhlásenie výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Regionálneho operačného programu.

Reakciou na výzvu majú možnosť ovplyvniť rozvoj svojho územia a tým prispieť k skvalitneniu života obyvateľov. Pre spracovanie diplomovej práce bol východiskom práve Regionálny operačný program.

Cieľom práce bolo vypracovať analýzu týchto výziev v rámci vybraných opatrení Regionálneho operačného programu.

Diplomová práca sa z väčšej časti zameriava na obce, ktorých počet obyvateľov presahuje 2 000. Obsahuje tiež analýzu výziev aj pre ďalšie obce Novozámockého okresu. Z diplomovej práce vyplýva úspešnosť schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci vybraných opatrení pre obce okresu Nové Zámky.

Kľúčové slová: región, regionálna politika, regionálny operačný program, obec, výzva

Abstract

The overall picture of the country undoubtedly depends on the image of small articles - villages and small towns. Therefore, every town and village has an important role in building regional development.

All cities and villages have opportunities respond to the challenge for applications for non-repayable financial contribution under the Regional Operational Programme.

In response to the challenges can be influenced by the development of their territories and thereby contribute to improving the quality of life of residents. The processing of the diploma thesis was just starting Regional Operational Programme.

The aim of this diploma thesis was to develop an analysis of these challenges in selected measures of the Regional Operational Programme.

First of all, it is oriented on villages which population is over 2 000. It contains data about accredited applications form for next villages of Nové Zámky. The diploma thesis follows the success of approved applications for non-repayable financial contribution in the selected measures for the village district of Nové Zámky.

Key words: region, regional politics, regional operational program, village, challenges

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek a značiek	8
Úvod	9
1 Regionálna politika	11
1.1 Regionálny rozvoj a regionálna politika	11
1.2 Regionálna politika Európskej únie – história	12
1.2.1 Princípy regionálnej politiky EÚ	14
1.3 Delenie politík	16
1.4 Regionálna politika Slovenskej republiky	18
1.4.1 Ciele regionálnej politiky Slovenskej republiky	20
1.4.2 Finančná pomoc z Európskej únie	22
1.4.3 Iniciatívy spoločenstva	24
1.4.4 Štrukturálne fondy a ciele jednotlivých programovacích období	25
1.5 Regionálny operačný program	30
2 Cieľ práce	35
3 Metodika práce	36
4 Vlastná práca	37
4.1 Charakteristika jednotlivých prioritných osí	37
4.1.1 Prioritná os 1. „Infraštruktúra vzdelávania“	38
4.1.2 Prioritná os 4. „Regenerácia sídiel“	39
4.2 Charakteristika pólov rastu	43
4.3 Analýza výzvy v rámci opatrenia 1.1 „Infraštruktúra vzdelávania“	46
4.4 Analýza výzvy v rámci opatrenia 4.1a „Samostatne dopytovo orientované projekty“	51
4.5 Analýza výzvy v rámci opatrenia 4.2 „Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb“	55
4.6 Porovnanie schválených projektov	56
5 Návrh na využitie výsledkov	59

Záver	60
Zoznam použitej literatúry	62
Prílohy	65
Príloha 1	65
Príloha 2	67

Zoznam skratiek a značiek

EAGGF	Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond
Equal	Iniciatíva orientovaná proti diskriminácii a nerovnostiam na trhu práce
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
FIFG	Finančný nástroj pre usmerňovanie rybolovu
HDP	Hrubý domáci produkt
Interreg	Iniciatíva podporujúca cezhraničnú spoluprácu
ISPA	Rozvoj dopravnej infraštruktúry a životné prostredie
KF	Kohézny fond
Leader	Iniciatíva podporujúca rozvoj vidieka
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
MVRR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja
OP ZI	Operačný program Základná infraštruktúra
PHARE	Podpora hospodárskej a sociálnej súdržnosti
ROP	Regionálny operačný program
SAPARD	Rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a vidieka
SR	Slovenská republika
Urban	Iniciatíva zameraná na riešenie problémov miest postihnutých krízou

Úvod

Charakteristickou črtou Slovenskej republiky sú výrazné rozdiely tak v rozvoji jednotlivých regiónov ako aj v rámci okresov jednotlivých krajov.

Nízka hospodárska úroveň je typická predovšetkým pre vidiecke regióny. Na základe tu žijúceho počtu obyvateľstva a veľkostného pomeru vidieckych a urbanizovaných regiónov je možné považovať Slovensko za vidiecku krajinu.

Jedným z hlavných faktorov nedostatočného rozvoja regiónov je nedostatok finančných prostriedkov. Tieto regionálne disparity sa snaží riešiť regionálna a štrukturálna politika. Regionálna politika predstavuje jednu z najvýznamnejších politík EÚ. Jej hlavnou úlohou je vyrovnať rozdiely v dosiahnutej úrovni hospodárskeho rozvoja jednotlivých regiónov EÚ. Predstavuje pomoc prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Regionálna politika je politikou so spoločnou zodpovednosťou, pričom manažment štrukturálnych fondov spadá najmä do zodpovednosti členských štátov na národnej alebo regionálnej úrovni. Každé programovacie obdobie prináša so sebou zmeny v riadení a implementácii štrukturálnych fondov, v rozdelení zodpovedností medzi Komisiou, členským štátom a regiónmi. Preto je nevyhnutné, aby Slovenská republika vytvorila pevné základy štrukturálnej politiky. Súčasťou ich budovania je i kvalitné programovanie, teda tvorba programových dokumentov, ktoré tvoria bázu pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov.

V rokoch 2007-2013 je zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na Slovensku implementovaných 11 operačných programov. Programy riadené priamo MVR SR patria pri hodnotení úrovne čerpania dlhodobo medzi najúspešnejšie.

Diplomová práca analyzuje Regionálny operačný program a jeho opatrenia. Zameriava sa konkrétne na opatrenia 1.1 Infraštruktúra vzdelávania, 4.1 Regenerácia sídiel - oblasť podpory 4.1a samostatne dopytovo orientované projekty a 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb.

ROP vytvára spomedzi všetkých operačných programov realizovaných v programovom období 2007-2013 najväčší priestor na zapojenie samosprávnych krajov do implementačných procedúr, čím posilňuje aktívnu účasť regiónov na realizácii regionálneho rozvoja podporovaného z finančných prostriedkov Európskeho spoločenstva.

Práca poskytuje aktuálne informácie o stave schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok, v rámci jednotlivých výziev vzťahujúcich sa na spomínané opatrenia. Analyzuje však len obce okresu Nové Zámky. Ich úspešnosť v počte schválených žiadostí znázorňuje v grafoch a tabuľkách. Odzrkadluje tiež úspešnosť obcí podľa počtu obyvateľov. Konkrétne člení okres na obce, ktoré majú menej ako 2 000 obyvateľov a viac ako 2 000 obyvateľov.

1 Regionálna politika

1.1 Regionálny rozvoj a regionálna politika

Základom vymedzenia regiónu je územie a relatívna komplexnosť funkcií, resp. možnosť realizácie aktivít zahrňujúcich široké spektrum uspokojovania potrieb a záujmov jeho sociálnych, hospodárskych a sídelných subjektov (**Oreský, 2007**).

Tvrdoň charakterizuje región ako dynamický prvok väčšieho celku, národného hospodárstva, ktorého rozmery nie sú navždy dané a menia sa v závislosti od intenzity pôsobenia ekonomických síl. Súčasne predstavuje priestorovo uzavretý systém, ktorý sa skladá z množstva prvkov, ktoré sú medzi sebou v silnejšej interdependencii ako iné premenné (**Dubecová, 2000**).

Regionálna politika predstavuje jednu z najvýznamnejších politík Európskej únie. Jej úlohou je vyrovnávať disproporcie v dosiahnutej úrovni hospodárskeho rozvoja jednotlivých regiónov únie. Konečným cieľom regionálnej politiky je vytvorenie podmienok pre rovnomerné osídlenie jednotlivých regiónov a rovnomerný rozvoj ekonomických aktivít v menej rozvinutých oblastiach (**Lipková, 2005**).

V najvšeobecnejšom chápaní sa regionálna politika zaoberá priestorovými aspektmi hospodárskej politiky štátu, poznávaním a analyzovaním rozvojovej úrovne jednotlivých regiónov a usmerňovaním ich ďalšieho rozvoja (**Belajová, 2005**).

Pri chápaní regionálnej politiky sa taktiež často zdôrazňuje ekonomický aspekt. „Regionálna politika tvorí integrálnu súčasť makroekonomickej hospodárskej politiky“ (**Tvrdoň, Hamalová, Žárska, 1995**).

Cieľom regionálnej politiky je podporovať a iniciovať ekonomický a sociálny rozvoj a rast regiónov, znižovať negatívne dôsledky trhovej ekonomiky, zmierňovať regionálne disparity a podporovať trvalo udržateľný rozvoj regiónov (**Zásady regionálnej politiky SR, 2000**).

V skutočnosti chápanie pojmov regionálny rozvoj a regionálna politika prešlo viacerými vývojovými etapami, ktoré bezprostredne vyjadrujú rozdielny prístup k rozvoju regiónov, odrážajú sa v spôsoboch a nástrojoch používaných pri rozvoji regiónov – regionálnej politike. Regionálna politika je predovšetkým riadiaca činnosť štátu a inštitúcií územnej pôsobnosti, ktorá smeruje k vytváraniu vhodnejších podmienok pre dynamický a všestranný rozvoj regiónov s maximálnym

využitím ich geografického, ľudského a ekonomického potenciálu. Možno ju považovať za indikátor plnenia cieľov a zámerov regionálneho rozvoja (**Rajčáková, 2005**).

Úloha štátu v regionálnej politike je zdôraznená aj v prístupoch vychádzajúcich z chápania národnej ekonomiky ako agregátu diferencovaných regiónov, rozvoj ktorých môže byť efektívny len s pochopením regionálnej štruktúry a jej špecifik (**Rajčáková, 2005**).

Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z. ustanovuje nasledovné pojmy:

región - je územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého stupňa alebo tretieho stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.

regionálny rozvoj - je trvalý rast hospodárskeho potenciálu a sociálneho potenciálu regiónu, čo zvyšuje jeho hospodársku úroveň, výkonnosť, konkurencieschopnosť a životnú úroveň jeho obyvateľov; región tak prispieva k hospodárskemu rozvoju a k sociálnemu rozvoju krajiny (**Zákon č. 503/2001**).

1.2 Regionálna politika Európskej únie - história

Regionálna politika EÚ predstavuje pomoc prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Jej cieľom je znižovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi a zmierňovanie zaostávania menej rozvinutých regiónov. V rámci tejto pomoci ekonomicky silnejšie krajiny prispievajú ekonomicky slabším krajinám na základe princípu solidarity. Tento princíp je jedným zo základných princípov fungovania EÚ (**Hyžová, 2004**).

Ďalšími nástrojmi tejto politiky sú Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a štyri iniciatívy spoločenstva: INTERREG (podpora spolupráce regiónov EÚ), URBAN (podpora regenerácie miest), LEADER (podpora stratégií miestneho udržateľného rozvoja) a EQUAL (eliminácia nerovnoprávností na trhu práce). V mnohých prípadoch je regionálna politika označovaná ako politika štrukturálna, nakoľko je financovaná prostredníctvom Štrukturálnych fondov (dostupné na internete: <<http://www.edotacie.sk>>, [cit. 2008-01-05]).

História začiatkov regionálnej politiky v Európe siaha do obdobia po prvej svetovej vojne a veľkej hospodárskej kríze v 30-tych rokoch 20. storočia. Táto situácia ukázala potrebu zamerať sa na hospodársku politiku štátu a na znižovanie regionálnych rozdielov. Ďalším historickým medzníkom bolo obdobie po 2. svetovej vojne, keď bolo treba obnovovať vojnou zničené krajiny (dostupné na internete: <<http://www.vasaeuropa.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

V roku 1957 Rímska zmluva, zakladajúci akt Európskeho hospodárskeho spoločenstva, sa priamo odvolávala na nevyhnutnosť posilnenia jednoty ekonomík členských štátov a na potrebu zredukovania rozdielov medzi regiónmi (**Lipková**, 2005).

V roku 1957 bol založený Európsky sociálny fond (ESF) nasledovaný založením Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EAGGF). V roku 1975 vznikol Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) s cieľom prerozdeliť prostriedky v prospech chudobnejších členských štátov. Medzi rokmi 1988 až 1993 sa výdavky na štrukturálne operácie zdvojnásobili. Kohézny fond bol vytvorený ako následok Maastrichtskej zmluvy a jej požiadavky na dosiahnutie kritérií vstupu do hospodárskej a menovej únie. Fond pomohol Grécku, Španielsku, Portugalsku a Írsku tieto kritériá splniť (dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk>>, [cit. 2008-01-05]).

Vytváranie „spoločnej“ regionálnej politiky (t. j. politiky kohézie alebo politiky súdržnosti) ako nástroja na zmiernenie ekonomicko-sociálnych nerovností medzi členskými štátmi ES a ich regiónmi prostredníctvom finančnej pomoci, sa uskutočňovalo postupne a dlhodobo, v závislosti od jednotlivých štádií budovania spoločného trhu. Za obdobie vzniku regionálnej politiky sa považujú 70. roky, pre ktoré bolo z hľadiska Spoločenstva charakteristické odblokovanie politickej krízy a teda i stanovenie nových integračných priorít, napríklad v podobe plánu hospodárskej a menovej únie (**Hrivík**, 2008).

Z hľadiska zjednocovania regionálnej politiky na úrovni všetkých krajín Európy bolo významným krokom založenie Konferencie ministrov zodpovedných za regionálne plánovanie pri Rade Európy v roku 1970. Táto na svojom zasadnutí prijala Chartu európskeho regionálneho plánovania, ktorou bola definovaná filozofia, ciele a princípy spoločného regionálneho plánovania v Európe (dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk>>, [cit. 2008-01-05]).

Rok 1989 je rokom odštartovania prvej reformy štrukturálnych fondov. Reforma schválila princíp viacročného plánovania; stanovuje prioritné ciele rozvoja a zriaďuje partnerstvo tak so štátmi ako aj inými ekonomickými a sociálnymi subjektmi.

V roku 1992 predstavitelia štátov a vlád sa rozhodli posilniť až do roku 1999 štrukturálne opatrenia - pomoc Spoločenstva zaostalým regiónom bola zdvojnásobená. Zmluva o Európskej únii vstupuje do platnosti v roku 1993. Ekonomická a sociálna súdržnosť štátov EÚ sa stala primárnym cieľom únie. V roku 1995 pristúpilo Fínsko a Švédsko a tak sa pole pôsobnosti štrukturálnych fondov rozšírilo. Do úvahy sa vzal rozvoj veľmi málo zaľudnených oblastí dvoch nových členov. 24. a 25. marca 1999, predstavitelia štátov a vlád na summite v Berlíne, prijali druhú reformu štrukturálnych fondov. Prioritné ciele sú predefinované a zredukované do troch skupín, zatiaľ čo finančné prostriedky sú nasmerované v prospech najmenej rozvinutých regiónov a sociálnych skupín (**Lipková, 2005**).

Súčasná EÚ je výsledkom úsilia tých, ktorí od roku 1950 podporovali vznik ES. Predstavuje najpokrokovejšiu organizáciu multisektorovej integrácie s oprávnením pôsobiť tak v hospodárskej, sociálnej a politickej oblasti, ako aj v oblasti práv občanov a v oblasti zahraničných vzťahov svojich pätnástich členských štátov. Európske spoločenstvo od svojho vzniku prechádza vývojom spojeným s rozširovaním počtu členov. Každé doterajšie rozširovanie prinieslo reformy celkového rozpočtu, zmeny v inštitúciách a nové opatrenia na zaistenie fungovania Únie. V súčasnej dobe sú pripravované reformy z dôvodov plánovaného rozšírenia o štáty SVE (**Cipár, 2004**).

V súčasnosti sa pomoc regiónom orientuje na pomoc novým členom EÚ. Ide o pomoc tak vyrovnávania regionálnych rozdielov ako aj o celkovú podporu ekonomiky týchto krajín pre umožnenie ďalšej integrácie v rámci Európskej menovej únie (dostupné na internete: <<http://www.vasaeuropa.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

1.2.1 Princípy regionálnej politiky EÚ

Efektívne fungovanie štrukturálnych fondov EÚ ako hlavných nástrojov rozvoja regiónov je založené na európskych princípoch vzájomnej súčinnosti (**Rajčáková, 2005**).

Základnými princípmi, ktorými sa riadi regionálna politika, sú princíp

koncentrácie, princíp partnerstva, princíp doplnkovosti, princíp subsidiarity a princíp programovania (Lipková, 2005).

- **Princíp partnerstva** - predstavuje jeden zo základných inovačných princípov reformy štrukturálnej politiky EÚ po roku 1988. Cieľom je, v zmysle komplementarity, dosiahnutie najtesnejšej spolupráce medzi výkonnými orgánmi EÚ, príslušnými orgánmi a organizáciami členských štátov na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni (Rajčáková, 2005).
- **Princíp subsidiarity** - Tento princíp zaisťuje, aby rozhodovanie bolo uskutočňované na tej úrovni, ktorá je vecne pre rozhodnutie spôsobilejšia a riešený problém je jej bližší. V praxi to znamená, že o rozvoji svojho územia by mali rozhodovať tie orgány verejnej správy, ktoré sú najbližšie k obyvateľom, ktoré vedia najobjektívnejšie posúdiť rozvojové potreby a hľadať najracionálnejšie riešenia. Tento princíp je zakotvený aj v Maastrichtskej zmluve (Belajová, 2005).
- **Princíp programovania** – je založený na potrebe koncepčného prístupu pri zabezpečovaní rozvoja regiónov, vrátane programovej koordinácie aktivít subjektov, ktoré sa na nej podieľajú. Princíp programovania je vyjadrením snahy o integrovaný, stredno- až dlhodobý prístup k riešeniu regionálnych problémov formou viacročných programovacích období.
- **Princíp doplnkovosti** – akcie Spoločenstva majú dopĺňovať (prispievať) aktivity členských štátov. Pripravujú sa v úzkej spolupráci t.j. v „partnerstve“ medzi Komisiou a príslušným členským štátom, spolu s regionálnymi, miestnymi a inými kompetentnými verejnými orgánmi, hospodárskymi a sociálnymi partnermi. Zahrňuje prípravu, financovanie, monitorovanie a hodnotenie pomoci.
- **Princíp koncentrácie** - vyžaduje sústrediť prostriedky štrukturálnych fondov Európskej únie do najproblémovjších regiónov. Na základe stanovených kritérií EÚ sú za zaostávajúce oblasti považované regióny úrovne NUTS II, ktorých HDP na jedného obyvateľa v parite kúpnej sily nepresahuje 75% priemeru EÚ (Lipková, 2005).
- **Princíp monitorovania a vyhodnocovania** – zabezpečuje priebežnú kontrolu vecného a finančného plnenia projektu a efektívnosti vynaložených podporných finančných prostriedkov (Rajčáková, 2005).
- **Princíp solidarity** – uplatňujú krajiny a regióny s vyšším ekonomickým

potenciálom voči hospodársky zaostávajúcim krajinám alebo regiónom prostredníctvom prerozdelenia verejných zdrojov určených na podporu ekonomického rastu v prospech problémových regiónov. Z tohto princípu potom vyplýva snaha o znižovanie rozdielov v ekonomickej a sociálnej úrovni regiónov prostredníctvom pridelovania (formou projektov) prostriedkov určených na postupné znižovanie rozvojových rozdielov medzi regiónmi čo vedie k posilňovaniu hospodárskej a sociálnej súdržnosti (kohézie) regiónov alebo krajín (**Belajová, 2005**).

1.3 Delenie politík

Regionálna politika prechádzala a prechádza v Európskej únii vývojom, v ktorom sa v zmysle účelu a potrieb menili aj jej ciele, programové dokumenty, finančné nástroje a podmienky pre získanie finančnej podpory. Menili sa aj nariadenia prostredníctvom ktorých sa regionálna politika implementuje. Výsledkom týchto zmien v regionálnej politike bola i nasledovná zmena terminológie súvisiacej s regionálnou politikou nasledovne:

- *regionálna politika* (od 30. rokov 19. storočia do roku 1988),
- *štrukturálna politika* (od roku 1988 – 2006). K zmene terminológie došlo prijatím rozhodnutia o integrácii regionálnej politiky s časťou sociálnej a poľnohospodárskej politiky,
- *kohézna politika* (opäť zmena terminológie od plánovacieho obdobia 2007) (**Belajová, 2005**).

Štrukturálna politika je v rámci Európskej únie jednou z najvýznamnejších. Dlhodobou na jej realizáciu plynú okolo 35 % spoločného rozpočtu. Táto politika sa tak stala významným nástrojom, pomocou ktorého sa spoločenstvo usiluje o riešenie predovšetkým regionálnych disparít a nerovnováhy, a zostane ním aj do budúcnosti (**Lebiedzik, 2006**).

Ďalej tvrdí, že napriek tomu, že o význame tejto politiky pre bezproblémové fungovanie jednotného vnútorného trhu únie nikto nepochybuje, patrí práve štrukturálna politika vzhľadom na svoju finančnú náročnosť k politikám, o ktorých predstavitelia členských štátov najčastejšie diskutujú, či dokonca ich podrobujú kritike.

Zaraďuje sa tak bok po boku s poľnohospodárskou politikou k politikám, ktoré v minulosti najčastejšie prechádzali reformným procesom, ktorého cieľom bolo predovšetkým znížiť náklady uvedených politik a zefektívniť ich fungovanie. V roku 2006 sa formálne ukončilo programovacie obdobie štrukturálnej politiky EÚ. Zároveň sa v roku 2007 rozbieha nové 7-ročné programovacie obdobie kohéznej politiky s novými reformovanými podmienkami.

Programovacie obdobie štrukturálnej politiky EÚ môžeme charakterizovať ako:

- snahu o znižovanie rozdielov v kvalite života obyvateľov jednotlivých regiónov a zabezpečenie relatívne vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov,
- predchádzať novým regionálnym problémom, ktoré môžu byť spôsobené štrukturálnymi zmenami,
- naďalej posilňovať princíp súdržnosti (kohézie), ktorý sa prelína s koncepciou regionálnej a následne štrukturálnej politiky (**Belajová, 2005**).

Programovacie obdobie kohéznej politiky EÚ môžeme charakterizovať ako:

- posilnenie princípu súdržnosti v Spoločenstve,
- snahu o znižovanie rozdielov v kvalite života obyvateľov jednotlivých regiónov a zabezpečenie relatívne vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov (**Belajová, 2005**).

1.4 Regionálna politika Slovenskej republiky

Regionálna politika už má svoje miesto nielen v každom z členských, ale i pristupujúcich štátov EÚ a jej realizáciou by sa na úrovni regiónov mali prekonávať bariéry, ktoré bránia efektívnemu využívaniu ich endogénneho potenciálu (dostupné na internete: <<http://www.build.gov.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

Regionálna politika prešla v podmienkach Slovenska viacerými vývojovými etapami, pre ktoré boli príznačné rozdielne strategické ciele, zámery a prístupy, čomu odpovedal aj systém používaných nástrojov na rozvoj regiónov. Nemalý vplyv na rozvoj regiónov Slovenska mali aj ďalšie faktory (historický vývoj, štátno-politické špecifiká, industrializačné a urbanizačné procesy a i.).

Od konca 2. svetovej vojny až do roku 1989 sa na Slovensku ako súčasť Československa, uplatňovalo tzv. *oblastné plánovanie a model centralistického plánovacieho ekonomického systému*. Rozvoj regiónov bol poznamenaný centrálnym riadením a plánovaním. Sprievodnými javmi boli rastúca priestorová nerovnováha a regionálne rozdiely, spôsobené najmä (**Buček, Tvrdoň, Ivaničková 2000**):

- Absenciou hodnotových kategórií a kritérií, čo viedlo k strate orientácie podnikov na racionálne využívanie hmotných a finančných zdrojov a k zníženiu ich celkovej efektívnosti.
- Nedostatočným využívaním vnútorných zdrojov regiónov.
- Dôraznou centralizáciou a potlačením úlohy samosprávy.
- Nerešpektovaním absorpčnej schopnosti a kapacity regiónov vzhľadom na priestorovo diferencované rozvojové predpoklady a možnosti, vyplývajúce z intraregionálneho potenciálu a stavu životného prostredia.

„Nová“ etapa regionálnej politiky sa na Slovensku začala formovať po roku 1990. Vymedzenie prioritných oblastí regionálnej politiky na Slovensku vyplývalo zo sprievodných prejavov transformácie hospodárstva na trhové podmienky, ktoré sa prejavili v ekonomickej kríze prevažnej väčšiny dovtedy nosných, najmä priemyselných subjektov, poklesom produkcie, zamestnanosti obyvateľstva, rastúcim počtom nezamestnaných a regionálnymi disparitami. Na druhej strane v

regiónoch sa naštartovali reštrukturalizačné procesy a začali pôsobiť nové rozvojové momenty a impulzy. Predstavovali ich priestorovo diferencované podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj finančných, poradenských a iných služieb, stupeň adaptability regiónu na nové podmienky a v neposlednom rade aj prílev zahraničných investícií. Na Slovensku boli už v tomto období „rozvinuté pomerne široké základy pre tvorbu a výkon regionálnej politiky. Možnosti voľby a efektívne uplatňovanie jej nástrojov však bolo výrazne limitované viacerými deficitmi nielen finančného, ale aj programového, legislatívneho a inštitucionálneho charakteru“ (Sirák, 1999).

Ďalšia etapa regionálnej politiky sa viaže na obdobie po vzniku samostatnej Slovenskej republiky do roku 1999. Cieľom bolo vytvorenie komplexnej regionálnej politiky v súlade s podmienkami pre vstup, deklarovanými Acquis Communautaire. V období 1993 – 1999 boli v súlade s článkom 130a a 130e Zmluvy o EÚ, stanovené strategické zámery a ciele regionálnej politiky SR. Etapa okrem špecifikácie zámerov, cieľov a priorít politiky regionálneho rozvoja, bola poznačená budovaním inštitúcií, kompetenčnými zmenami v inštitucionálnom a programovom zabezpečení regionálnej politiky na Slovensku. Rozvoj regiónov a regionálna politika SR sa v období 1999 – 2004 vyvíjala v súlade s integračnými iniciatívami a so vstupom SR do EÚ. Zmeny v regionálnej politike sa prejavili v transformácii strategických cieľov regionálneho rozvoja a znamenali prínos najmä v administratívnom a legislatívnom zabezpečení. Rok 2002 bol v oblasti regionálneho rozvoja a regionálnej politiky významný najmä z hľadiska integračných snáh. Spája sa s prijatím tzv. Národného rozvojového plánu (MVRR SR), prostredníctvom ktorého sa SR zaväzuje efektívne využívať nástroje, zjednodušiť a sprehľadniť prístup, prostredníctvom formujúceho sa systému spolufinancovania regionálneho rozvoja vyrovnávať medziregionálne disparity, zvýšiť administratívne kapacity a prispieť k zvýšenej informovanosti obyvateľstva o možnostiach a nástrojoch regionálnej politiky (Rajčáková, 2005).

Národný rozvojový plán je základným programovým dokumentom uskutočňovania štrukturálnej a regionálnej politiky SR pre obdobie rokov 2004 - 2006. Poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav regiónov Slovenskej republiky a bariéry ich rozvoja. Definuje rozvojové priority a spôsob ich dosiahnutia (dostupné na internete: <[http:// www.dev.soyamedia.com](http://www.dev.soyamedia.com)>, [cit. 2008-01-25]).

Na Národný rozvojový plán nadväzujú štyri operačné programy: pre sektor poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, pre sektor ľudských zdrojov, pre sektor priemyslu a služieb a pre oblasť základnej infraštruktúry. Tieto operačné programy určujú konkrétne opatrenia, na ktoré sa budú využívať štrukturálne fondy EÚ (dostupné na internete: <[http:// www.edis.sk](http://www.edis.sk) >, [cit. 2008-03-14]).

Bol vypracovaný s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť zaostalých regiónov a ich výkonnosť pri rešpektovaní trvalej udržateľnosti a tak zmierniť rozdiel v úrovni HDP na obyvateľa SR oproti priemeru členských štátov Európskej únie. Národný rozvojový plán zároveň zabezpečuje funkčnosť regionálnej politiky v symbióze so strednodobými hospodárskymi prioritami Slovenska (dostupné na internete: <[http:// www.dev.soyamedia.com](http://www.dev.soyamedia.com) >, [cit. 2008-01-25]).

Naplnenie cieľov regionálnej politiky bolo smerované predovšetkým do problémových regiónov, ktoré boli identifikované už v zákone č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja. Tento zákon ustanovuje podmienky podpory regionálneho rozvoja a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a vyšších územných celkov, ktorými sú podľa osobitného zákona samosprávne kraje, pri poskytovaní tejto podpory (**Zákon č. 503/2001 Z.z.**).

Slovenská republika ako nový členský štát EÚ po prvýkrát čerpana finančné prostriedky z fondov EÚ v oblasti kohéznej politiky na základe dokumentu Rámec podpory Spoločenstva v rokoch 2004 – 2006, t. j. v skrátenom programovom období, ktoré sa pre pôvodné členské štáty EÚ 15 začalo už v roku 2000. Programové obdobie 2007 – 2013 je teda pre Slovenskú republiku prvým programovým obdobím, v ktorom bude mať možnosť využívať zdroje z fondov EÚ v priebehu celého jeho trvania, a to na základe dokumentu Národný strategický referenčný rámec (dostupné na internete: <[http:// www.zpd.sk](http://www.zpd.sk)>, [cit. 2008-02-29]).

1.4.1 Ciele regionálnej politiky Slovenskej republiky

Programovacie obdobie rokov 2004 – 2006

Hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj Slovenskej republiky, odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, zabrániť vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov

a zabezpečiť trvalo udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj regiónov (dostupné na internete: <<http://www.rokovania.sk>>, [cit. 2007-12-21]).

Ide o:

1) *regióny so sústredenou podporou štátu, a to:*

- a) štrukturálne postihnuté regióny, v ktorých sa sústreďujú negatívne prejavy štrukturálnych zmien, dochádza k útlmu odvetví a výrobných podnikov a k rastu nezamestnanosti,
- b) ekonomicky slabé regióny, ktoré na základe ukazovateľov hospodárskeho a sociálneho rozvoja vykazujú podstatne nižšiu úroveň rozvoja ako je priemerná úroveň v Slovenskej republike.

2) *d'alsie regióny, pokiaľ o tom rozhodne vláda*

Sú to napr. regióny s nízkou hustotou obyvateľstva, regióny s vyšším podielom zamestnanosti v poľnohospodárstve, prihraničné regióny, bývalé vojenské priestory, regióny postihnuté živelnými pohromami, regióny so silne narušeným, či poškodeným životným prostredím, regióny s menej priaznivými podmienkami pre rozvoj poľnohospodárskej výroby, regióny s vyššou priemernou mierou nezamestnanosti ako je priemerná úroveň v Slovenskej republike (dostupné na internete: <<http://www.build.gov.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

Programovacie obdobie rokov 2007 - 2013

Tak ak ako v predchádzajúcom programovacom období aj pre súčasné programovacie obdobie Slovensko „prevzalo“ ciele kohéznej politiky (aj to nie všetky) a v NSRR zadeklarovalo nasledovné dva strategické ciele regionálnej politiky do r. 2013 (**Belajová**, 2005).

1. **cieľ Konvergencia** – podpora z ESF a ERDF sa koncentruje na regióny, v ktorých HDP/obyv. za posledné tri roky pred prijatím nových nariadení nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ. V prípade SR zahŕňa tento cieľ celé územie SR, okrem Bratislavského kraja. Pri financovaní z KF budú pokryté ČŠ. Ktorých HNP za posledné tri roky pred prijatím nariadení nedosiahne 90 % priemeru EÚ, a ktoré majú konvergenčný program. Tieto kritériá spĺňa SR celým svojím územím (**Jarábková**, 2007).

2. *cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť* – podpora tých oblastí, ktoré nespádajú do cieľa Konvergencia, t. j. Bratislavský kraj (**Jarábková**, 2007).

Tretí cieľ EÚ - *Európsku územnú spoluprácu* si Slovensko oficiálne nezadeklarovalo vo svojom NSRR, hoci spoluprácu, najmä cezhraničnú, chce riešiť prostredníctvom samostatných programov (**Belajová**, 2005).

1.4.2 Finančná pomoc z Európskej únie

Hlavným cieľom regionálnej a štrukturálnej politiky vo väčšine európskych krajín je podpora rozvoja problémových regiónov sprevádzaná snahou znižovať rozdiely medzi jednotlivými regiónmi. Spravidla sa vychádza z toho, že reštrukturalizácia často zaťažuje regionálny rozvoj tak významne, že regióny nie sú schopné zvládnuť nevyhnutné štrukturálne zmeny vlastnými silami. Forma pomoci týmto regiónom by mala smerovať na reštrukturalizáciu a na podporu konkurencieschopných aktivít. Tento spôsob poskytovania pomoci je spravidla omnoho efektívnejší a účinnejší ako akékoľvek protekcionistické opatrenie či vyplácanie dotácií ohrozeným odvetviám alebo podnikom (**Lebiedzik**, 2006).

Pre dosiahnutie stanovených cieľov v oblasti regionálneho rozvoja využívajú členské štáty únie či ich regionálne a miestne orgány celý rad nástrojov, ktorými štrukturálna politika disponuje. Na úrovni únie v tejto oblasti zohrávajú zásadnú úlohu štrukturálne fondy, Kohézny fond a Európska investičná banka (**Libiedzik**, 2006).

Európske spoločenstvo zahŕňa množstvo regiónov, ktoré prešli rôznym historickým, kultúrnym, sociálnym a ekonomickým vývojom. Európska únia vytvára na riešenie jednotlivých problémov, ktorým čelí a ktorým uzná za potrebné sa venovať, rôzne nástroje. Na vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci EÚ bol vytvorený systém finančných nástrojov, ktorý je známy pod pojmom štrukturálne fondy (dostupné na internete: <<http://www.transparentnefondy.sk/>>, [cit. 2007-12-21]).

Štyri typy štrukturálnych fondov:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)
- Európsky sociálny fond (ESF)

-
- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond (EAGGF)
 - Finančný nástroj pre usmerňovanie rybolovu (FIFG)

Napriek tomu, že všetky štyri štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok.

Európsky fond regionálneho rozvoja (European Regional Development Fund – ERDF) financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám (Žáryová, 2002).

Cieľom tohto fondu je znižovať veľké regionálne rozdiely medzi jednotlivými regiónmi Európskej únie, predovšetkým medzi tými oblasťami, v ekonomike ktorých má prevahu poľnohospodárska výroba a oblasťami, ktoré sú postihnuté štrukturálnymi zmenami v priemysle a službách (Cipár, 2004).

Európsky sociálny fond (European Social Fund – ESF) podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory zamestnávania týchto skupín (Žáryová, 2002).

Je zameraný hlavne na rozvoj aktívnej politiky trhu práce s dôrazom na boj proti vzniku dlhodobej nezamestnanosti, pracovnú integráciu mladých ľudí, vytváranie rovnakých možností prístupu na trhu práce pre všetkých s dôrazom na osoby ohrozené sociálnym vylúčením, zlepšovanie vzdelávania, odborného školstva, poradenstva a vytvárania podmienok na celoživotné vzdelávanie, aktivity na podporu kvalifikovaných a prispôsobivých síl (dostupné na internete: <<http://www.vasaeuropa.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

Riadiaca sekcia Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – EAGGF) finančne

podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch. „Garančná“ sekcia tohto fondu podporuje aj rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky vo všetkých častiach Európskej únie (**Žáryová**, 2002).

V rámci tohto fondu bola zriadená sekcia, ktorá prispieva k riešeniu štrukturálnych problémov v poľnohospodárstve, čo konkrétne znamená podporu príjmov z farmárčenia a zachovania farmárskych komunít na horách a menej priaznivých oblastiach, podporu mladých farmárov, zlepšenie štrukturálnej výkonnosti držby pôdy, konverziu, diverzifikáciu, reorientáciu a podporu kvality poľnohospodárskej produkcie (**Cipár**, 2004).

Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre Európsku úniu ako celok (**Žáryová**, 2002).

Kohézny fond podporuje projekty v oblasti životného prostredia a budovania transeurópskych dopravných sietí v členských krajinách, kde je HDP pod 90 % priemeru EÚ (**Hyžová**, 2004).

Je určený pre ekonomicky slabé členské štáty. Prostriedky fondov doteraz využívalo najmä Írsko, Španielsko, Grécko a Portugalsko. Vďaka dlhoročnej, systematickej pomoci sa tieto krajiny rozvíjali pomerne rýchlo. Úspešne sa im darilo prekonávať rozdiely, ktoré ich oddeľovali od najbohatších štátov Európy (**Panfil**, 2003).

1.4.3 Iniciatívy spoločenstva

Európska únia tiež navrhla štyri špeciálne programy, známe ako komunitné iniciatívy, ktoré sú zamerané na hľadanie spoločných riešení problémov zasahujúcich celú Európsku úniu. Zdroje jednotlivých iniciatív sú súčasťou štrukturálnych fondov.

V programovacom období 2000 – 2006 sa zo štrukturálnych fondov financujú štyri iniciatívy (**Zamkovský**, 2004):

-
- **URBAN** – je zameraný na podporu inovačných stratégií pri regenerácii miest a chátrajúcich mestských častí. Táto iniciatíva je financovaná Európskym fondom regionálneho rozvoja – ERDF (**Zamkovský, 2004**),
 - **LEADER** – sa snaží spájať aktívne subjekty vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére v záujme hľadania nových miestnych stratégií udržateľného rozvoja. Je financovaný z Riadiacej sekcie Európskeho poľnohospodárskeho a garančného fondu – EAAGF (**Zamkovský, 2004**),
 - **EQUAL** – iniciatíva zameraná na európsku stratégiu zamestnanosti. Jej cieľom je podporovať nové prostriedky v boji proti všetkým formám diskriminácie a nerovnostiam v súvislosti s trhom práce prostredníctvom nadnárodnej spolupráce. EQUAL tiež primerane zohľadňuje sociálnu integráciu a integráciu v oblasti odbornej prípravy na zamestnanie žiadateľov o azyl. Táto iniciatíva je financovaná Európskym sociálnym fondom – ESF (**Kruppová, 2004**).
 - **INTERREG** – iniciatíva zameraná na vytváranie cezhraničných partnerstiev na podporu vyváženého rozvoja multiregionálnych oblastí. Jej cieľom je posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti v Európskej únii podporením cezhraničnej, nadnárodnej a interregionálnej spolupráce a vyváženého vývoja na území EÚ. Aktivity v rámci INTERREG ú financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja – ERDF (**Kruppová, 2004**).

1.4.4 Štrukturálne fondy a ciele jednotlivých programovacích období

Skrátené programovacie obdobie 2004 – 2006

Európska únia v období rokov 2000-2006 fungovala so štvoricou týchto fondov. Po určitých zmenách sa dva z nich modifikovali a presunuli pod iné politiky, a preto hovoríme už len o dvoch štrukturálnych fondoch (eurofondoch), ktoré spolu s Kohéznym fondom primárne podporujú rozvoj regiónov (dostupné na internete: <http://www.sav.sk>), [cit. 2008-03-14]).

Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a

Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok.

K štrukturálnym fondom EÚ patria:

- Európsky fond regionálneho rozvoja
- Európsky sociálny fond
- Európsky poľnohospodársky vyrovnávací a garančný fond
- Finančný nástroj na podporu rybníctva (FIFG)

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým a stredným podnikateľom.

Európsky sociálny fond (ESF)- ESF Slovensko bol zriadený s cieľom zlepšiť pracovné príležitosti na vnútornom trhu členských krajín a tým prispieť k zvýšeniu ich životnej úrovne. Jeho zámerom je rozširovať možnosti zamestnania a zvyšovať geografickú a profesijnú mobilitu pracovníkov v EÚ a uľahčovať ich adaptáciu na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou.

Európsky poľnohospodársky usmerňovací a garančný fond (EAGGF) finančne podporuje rozvoj vidieka a poskytuje pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch. “Garančná” sekcia tohto fondu podporuje aj rozvoj vidieka v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky vo všetkých častiach Európskej únie (dostupné na internete: <<http://www.edis.sk>>, [cit. 2008-03-14]).

Finančný nástroj pre podporu rybníctva (FIFG) podporuje prispôsobenie rybníckych štruktúr (dostupné na internete: <<http://www.politika.host.sk>>, [cit. 2008-03-25]).

Boli prijaté tri prioritné ciele:

Cieľ 1: sa zameriava na rozvoj a štrukturálne prispôsobenie regiónov s oneskoreným rozvojom . Regióny vyhovujúce Cieľu 1 sú regióny, ktorých úroveň HDP / obyvateľa je nižšia ako 75% priemeru EÚ.

Cieľ 2: prestavba regiónov. Cieľ 2 sa sústreďuje na ekonomické a sociálne prebudovanie zón so štrukturálnymi nedostatkami. V období 2000-2006, zóny so štrukturálnymi nedostatkami sú štyroch typov: priemyselné, poľnohospodárske, mestské a závislé od rybolovu.

Cieľ 3: týka sa prispôsobenia a modernizácie politík a národných systémov vzdelania a zamestnania. Cieľ 3 môže zasahovať na celom území Európskej únie okrem regiónov spadajúcich pod Cieľ 1. Berie do úvahy európsku stratégiu pre zamestnanosť a slúži ako oporný rámec pre skupinu akcií v prospech ľudských zdrojov. Je financovaný Európskym sociálnym fondom (**Lipková, 2005**).

Operačné programy pre obdobie 2004-06:

- OP Základná infraštruktúra
- SOP Ľudské zdroje
- SOP Priemysel a služby
- SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

(dostupné na internete: <<http://www.strukturalnefondy.sk>>, [cit. 2008-03-016]).

Popri prioritných cieľoch, európske štrukturálne fondy pôsobia v rámci spoločných iniciatív:

INTERREG

Aktivity tejto iniciatívy sú sústredené na podporu cezhraničnej spolupráce, transregionálnu spoluprácu a transnacionálnu spoluprácu. Sú zamerané na

podporu rozvoja malých a stredných podnikateľov, vzdelávania, školení a kultúrnych výmen, riešenia zdravotných problémov v prihraničných regiónoch, ochranu a zlepšenie životného prostredia, energetických sietí, dopravy a telekomunikácií. Zdroje na podporu sú začlenené do ERDF (**Belajová, 2005**).

EGUAL

Obsahovo je tento program prepojený na európsku stratégiu zamestnanosti a na nadnárodnú spoluprácu podporujúcu nové metódy boja proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti v oblasti trhu práce. Zdroje na túto iniciatívu sú začlenené do ESF (**Belajová, 2005**).

Programovacie obdobie 2007 – 2013

Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013, predstavuje referenčný nástroj na programovanie fondov. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov (Európsky sociálny fond, Európsky fond regionálneho rozvoja) a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre intervencie fondov na európskej úrovni. Taktiež definuje prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane. Kohézna politika EÚ sa bude v programovom období 2007 – 2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania intervencií z fondov na tri hlavné ciele: Konvergenciu, Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a Európsku územnú spoluprácu. NSRR pokrýva cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (dostupné na internete: <<http://www.nsrr.sk>>, [cit. 2008-03-25]).

Nová kohézna politika EÚ bola 4. júla 2006 schválená Európskym parlamentom. Je výraznejšie zameraná na ochranu životného prostredia, konkurencieschopnosť a vytváranie pracovných miest. V období rokov 2007 - 2013 bude mať Slovenská republika k dispozícii 13,571 mld. €, ktoré môže čerpať z fondov EU. Na základe stanovenej povinnej miery spolufinancovania SR budú tieto finančné prostriedky doplnené o národné verejné zdroje (zo štátneho rozpočtu a rozpočtov samospráv) a súkromné zdroje, keďže miera príspevku oprávnených výdavkov z fondov EÚ predstavuje maximálne 85 % oprávnených výdavkov. Národné priority

SR v oblasti infraštruktúry, vedomostnej ekonomiky a ľudských zdrojov sú definované v Národnom strategickom referenčnom rámci (NSRR). Národné priority SR v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka sú definované v Národnom strategickom pláne rozvoja vidieka, pričom koordinovaná podpora vidieckych oblastí sa v tomto období bude realizovať na základe dohodnutých demarkačných línií medzi týmito dokumentmi (dostupné na internete: <<http://www.euroinfo.gov.sk>>, [cit. 2008-03-02]).

Hlavnými finančnými nástrojmi európskej regionálnej politiky sú dva štrukturálne fondy:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRD/ERDF)

- Európsky sociálny fond (ESF)

Kohézny fond bol založený s cieľom prispieť zo strany Európskej únie na financovanie infraštruktúrnych projektov v oblasti dopravy a životného prostredia. Kohézny fond sa líši od štrukturálnych fondov v tom, že je založený skôr na členských štátoch ako na regiónoch. Členské štáty sú oprávnené čerpať z KF, zataľ čo oprávnenie pre štrukturálne fondy sa zvyčajne viaže na určité regióny. Kohézny fond je orientovaný rovnako ako predstupový fond ISPA do oblasti dopravy a životného prostredia. V oblasti dopravy sa sústreďuje na výstavbu transeurópskych dopravných sietí, ktoré majú najväčší vplyv na súdržnosť (dostupné na internete: <<http://www.strukturalnefondy.sk>>, [cit. 2008-01-05]).

Oproti predchádzajúcemu programovaciemu obdobiu došlo k zmene v názvoch a v štruktúre jednotlivých operačných programov. V novom programovacom období bolo vytvorených nasledovných 11 operačných programov:

REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM – ROP

OPERAČNÝ PROGRAM ŽIVOTNÉ PROSTREDIE – OP ŽP

OPERAČNÝ PROGRAM DOPRAVA - OP D

OPERAČNÝ PROGRAM INFORMATIZÁCIA SPOLOČNOSTI - OP IS

OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A VÝVOJ - OP VaV

OPERAČNÝ PROGRAM KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY
RAST - OP KHR

OPERAČNÝ PROGRAM VZDELÁVANIE - OP V

OPERAČNÝ PROGRAM ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INKLÚZIA - OP
ZSI

OPERAČNÝ PROGRAM ZDRAVOTNÍCTVO - OP Z

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ - OP BK

OPERAČNÝ PROGRAM TECHNICKÁ POMOC - OP TP

(Eurokompas, 3/2006)

1.5 Regionálny operačný program

Regionálny operačný program na roky 2007-2013 predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, ktorý sa zameriava na regionálnu infraštruktúru ako na jeden z najdôležitejších determinantov kvality života obyvateľstva (dostupné na internete: <<http://www.tsk.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

Regionálny operačný program (ROP) patril do prvej skupiny schválených operačných programov nového obdobia. Komisia ho schválila ešte v septembri 2007 (Geist, 2008).

ROP pre programové obdobie 2007 – 2013 kontinuálne nadväzuje na Prioritu 3 – Lokálna infraštruktúra OPZI zo skráteného programového obdobia 2004 – 2006 a vo viacerých oblastiach jej obsahový záber výrazne rozširuje. Priamo nadväzuje na ciele a priority identifikované na úrovni Národného strategického a referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 ako základného strategického programového dokumentu SR pre oblasť kohéznej a regionálnej politiky (MVRR SR, 2007).

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch. Napĺňanie uvedeného cieľa bude prispievať k dosahovaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „*zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich služieb*“ (dostupné na internete: <<http://www.strukturalnefondy.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

Globálny cieľ sa plní prostredníctvom dosahovania špecifických cieľov ROP, ktorých plnenie je merateľné na úrovni prioritných osí ROP. Špecifické ciele ROP sú určené nasledovne:

- 1) *Zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania*
- 2) *Zvýšenie rozsahu a úrovne poskytovaných služieb v sociálnej oblasti*
- 3) *Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu*
- 4) *Posilnenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev*
- 5) *Zvýšenie úrovne dopravnej obslužnosti regiónov*
- 6) *Efektívne riadenie a implementácia ROP (MVRR SR, 2008).*

Napĺňanie jednotlivých špecifických cieľov je možné vďaka príslušným prioritným osiam ROP (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

1. *Prioritná os **Infraštruktúra vzdelávania** (špecifický cieľ 1)*

Intervencie v rámci prioritnej osi 1 ROP sú zamerané na zlepšenie podmienok, v ktorých sú poskytované služby v oblasti vzdelávania vo vybraných predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách (MVRR SR, 2007).

Cieľom je zlepšenie tejto situácie. Tomu napomáha veľký záujem o intervencie v oblasti vzdelávania už v predchádzajúcom období 2004 – 2006 konkrétne v rámci opatrenia 3.1 *Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry* OP Základná infraštruktúra (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

2. *Prioritná os **Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately** (špecifický cieľ 2)*

Intervencie v rámci prioritnej osi 2 ROP sú zamerané na zlepšenie podmienok, v ktorých sú poskytované sociálne služby a vykonávané opatrenia sociálnoprávnej kurately, t.j. na zlepšenie podmienok vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb a zariadeniach na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately (MVRR SR, 2007).

Predpokladom pre úspech tejto prioritnej osi je aj záujem o tematicky ladené projekty v rámci opatrenia 3.1 OP Základná infraštruktúra v období 2004 – 2006,

pričom aktuálna prioritná os ponúka nové možnosti, ktoré v predošlom období neexistovali (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

3. *Prioritná os Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu (špecifický cieľ 3)*

Intervencie v rámci prioritnej osi 3 ROP sú zamerané na posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja cestovného ruchu prostredníctvom podpory pamät'ových a fondových inštitúcií, fondu nevyužitých, resp. nevhodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok, podpory stredísk cestovného ruchu s celoročným využitím. Súčasťou podpory sú aj doplnkové neinvestičné aktivity zamerané na propagáciu regiónov a posilňovanie partnerstiev medzi aktérmi rozvoja turizmu (MVRR SR, 2007).

V minulom období 2004 – 2006 bolo možné projekty s podobným zameraním na podporu cestovného ruchu a kultúry realizovať v rámci opatrenie 2.1 *Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu* ako súčasť SOP *Priemysel a služby* (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

4. *Prioritná os Regenerácia sídiel (špecifický cieľ 4)*

Intervencie v rámci prioritnej osi 4 ROP sú zamerané najmä na posilňovanie konkurencieschopnosti sídiel identifikovaných ako inovačné a kohézne póly rastu a na plošné zabezpečenie infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb na podporovanom území. Je zameraná na intervencie do hmotnej infraštruktúry miest a obcí ako základných ťažísk osídlenia regiónov (MVRR SR, 2007).

Ďalej sa tu uvádza, že široké spektrum aktivít vytvára predpoklady pre realizáciu projektových zámerov komplexného rozvoja sídiel a nadväzuje na veľký dopyt po uvedených typoch aktivít v rámci opatrenia 3.4 *Renovácia a rozvoj obcí* OPZI v skrátenom programovacom období 2004–2006

(dostupné na internete:<<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

5. *Prioritná os **Regionálne komunikácia zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónu** (špecifický cieľ 5)*

Pri definovaní cieľa prioritnej osi 5 ROP sa vychádzalo z výsledkov analýzy v súčasnej oblasti regionálnej infraštruktúry a z nich identifikovaných hladných disparít a faktorov rozvoja. Zameriava sa na podporu investičných aktivít so zameraním na rekonštrukciu a modernizáciu dopravno-technického stavu regionálnych komunikácií vo vlastníctve samosprávnych krajov. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie ťažísk osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy (MVRR SR, 2007).

6. *Prioritná os **Technická pomoc** (špecifický cieľ 6)*

Táto prioritná os je v podstate pre všetky OP spoločná. Bola vytvorená pre zabezpečenie fungovania a riadenia OP. Týka sa to najmä metodických a analytických aktivít s dopadom na riadenie, implementáciou a monitoringom OP a zabezpečením dostatočnej publicity (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-04]).

Tak ako v ostatných operačných programoch aj v ROP sú zadané štyri tzv. horizontálne priority (HP) definované Národným strategickým rozvojovým rámcom SR. Každá priorita má svoj cieľ, ktorý je napĺňaný prostredníctvom špecifických aktivít a projektov v každom operačnom programe vzhľadom na jeho tematické zaradenie (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

- **Marginalizované rómske komunity** - zámerom je posilnenie spolupráce, efektívnejšej koordinácie činností a finančných zdrojov smerujúcich k zlepšeniu životných podmienok príslušníkov MRK. Priorita je zameraná na štyri oblasti – vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie, bývanie a tri vzájomne súvisiace okruhy – chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť. (MVRR SR, 2007).
- **Rovnosť príležitostí** - podpora základných práv, nediskriminácie a rovnosti (MVRR SR, 2007).
- **Trvalo udržateľný rozvoj** - táto priorita sa na jednej strane venuje ekologickému rozmeru ROP, a to v zmysle posudzovania vplyvov všetkých realizovaných

projektov na životné prostredie a zvyšovania energetickej efektívnosti budov občianskej infraštruktúry. Na strane druhej sa venuje tematickej a územnej koncentrácii, čo má za cieľ dosiahnuť udržateľnosť intervencií (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

- **Informačná spoločnosť** - v rámci ROP táto priorita pokrýva tie intervencie, ktoré umožňujú zaobstarávanie IKT do zariadení občianskej infraštruktúry (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

Riadenie operačného programu náleží *Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja SR*, ktoré popri funkcii Riadiaceho orgánu plní zároveň funkciu Centrálného koordinačného orgánu (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

Oprávneným územím, regiónmi ROP je územie z cieľa Konvergencia. To sú regióny NUTS 2, ktorých HDP na obyvateľa vyjadrený paritou kúpnej sily bol v rokoch 2000-2002 menej ako 75% priemeru HDP v EÚ-25 za rovnaké obdobie. V našom prípade sa týka troch NUTS 2 (západné Slovensko, stredné Slovensko a východné Slovensko). Medzi prijímateľmi bude súkromný i verejný sektor, no hlavne obecné a mestské samosprávy a samosprávne kraje. Hoci operačný program nie je priamo zameraný na podporu firiem, zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov a rozvoju nadväzujúcich podnikateľských aktivít, najmä u malých a stredných podnikov, a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície. (Geist, 2008).

ROP je jedným z balíka operačných programov vytvorených na poskytovanie finančnej pomoci zo štrukturálnych fondov Európskej únie v období 2007 – 2013, v tomto prípade z ERDF. Z tohto fondu je pre ROP Slovensko vyčlenených 1 445 000 000 € a 225 000 000 € z verejných zdrojov Slovenska, čo celkovo činí 1 700 000 000 €. Miera kofinancovania predstavuje 85 zo strany Európskej únie (dostupné na internete: <<http://www.uciacisaregion.sk>>, [cit. 2010-01-03]).

2 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je vypracovať analýzu regionálnej politiky v oblasti základnej infraštruktúry v obciach nad 2 000 obyvateľov v okrese Nové Zámky. Na základe tohto cieľa bol vypracovaný metodický postup a boli zvolené ukazovatele hodnotenia časti vlastnej práce.

Východisko pre spracovanie je analýza jednotlivých priorít Regionálneho operačného programu:

- Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania
 - *Opatrenie 1.1 – Infraštruktúra vzdelávania*
- Prioritná os 4 – Regenerácia sídiel
 - *Opatrenie 4.1 – Regenerácia sídiel*
 - Aktivita 4.1a – Samostatne dopytovo orientované projekty
 - *Opatrenie 4.2 – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb*

Pre analýzu jednotlivých opatrení boli východiskom schválené výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok Regionálneho operačného programu v rámci okresu Nové Zámky.

3 Metodika práce

Objektom skúmania v predloženej práci je okres Nové Zámky a jeho obce. Metodika práce bola rozdelená do niekoľkých etáp.

Etapy:

1. štúdium adekvátnej literatúry
2. zber informácií o ROP
3. analýza okresu Nové Zámky
4. analýza schválených žiadostí o NFP v rámci Regionálneho operačného program
5. návrh na využitie informácií v praxi

Ku spracovaniu diplomovej práce boli použité informácie získané zo:

- Štatistického úradu SR
- Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja

Za účelom dosiahnutia cieľa boli použité metódy:

- analýza, popisné metódy, pozorovanie, dedukcia, syntéza, metódy komparácie, metóda opytovania

4 Vlastná práca

Riadiacim orgánom ROP je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. Finančný príspevok ERDF na tento operačný program je 1 445 000 000 EUR. Regionálny operačný program schválila EK dňa 24.9.2007.

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšiť dostupnosť a kvalitu občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.

Prostredníctvom budovania kvalitnej a dostupnej občianskej infraštruktúry a s príspevkami v rámci ostatných operačných programov pomôže ROP dosahovať ciele Národného programu reforiem v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a informačnej spoločnosti. Hoci operačný program nie je priamo zameraný na podporu podnikateľskej sféry, prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k plneniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

4.1 Charakteristika jednotlivých prioritných osí

Regionálny operačný program pozostáva zo 6 prioritných osí a v mojej diplomovej práci som sa zamerala na prioritnú os 1. „Infraštruktúra vzdelávania“ a prioritnú os 4. „Regenerácia sídiel“. V rámci prioritnej osi 4. som ďalej analyzovala opatrenia 4.1 „Regenerácia sídiel“ a 4.2. „Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb“.

Tabuľka 1 – Štruktúra financovania celkových výdavkov na projekt

Príspevky na projekty	%
Maximálny príspevok ERDF	85,00
Maximálny príspevok štátneho rozpočtu SR	10,00
Minimálna finančná účasť prijímateľa	5,00

Zdroj: MVRR SR, 2009

4.1.1 Prioritná os 1. „Infraštruktúra vzdelávania“

Cieľom opatrenia 1.1 „Infraštruktúra vzdelávania“ je „Zvýšenie kvality poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie predškolských zariadení, základných škôl a stredných škôl, vrátane obstarania ich vybavenia.“ Realizácia opatrenia prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 1 ROP, ktorý je definovaný nasledovne: „Zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania.“

Skupiny oprávnených aktivít v rámci opatrenia

1.1.1 rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení a s tým súvisiace obstaranie vybavenia vrátane IKT vybavenia

1.1.2 podporné aktivity

Podrobnejšia charakteristika oprávnených aktivít:

- a) pristavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie, rekonštrukcia stavieb a dokončenie rozostavaných stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona)
- b) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštaláčnych rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.)
- c) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia
- d) projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment

Minimálne celkové oprávnené výdavky sú stanovené vo výške 165 000 EUR (4 970 790 Sk) pre materské školy a špeciálne školy a 265 000 EUR (7 983 390 Sk) pre základné školy a iné školy. Maximálne celkové oprávnené výdavky sú stanovené vo výške 3 320 000 EUR (100 018 320 Sk). Stanovený je tiež termín ukončenia projektu, a to maximálne 24 kalendárnych mesiacov od podpisu zmluvy o poskytnutí NFP.

Oprávnenými žiadateľmi sú tak subjekty verejnej správy, ako aj subjekty súkromného sektora. Medzi subjekty verejnej správy môžeme zahrnúť obce, mestské časti, vyššie územné celky, krajské školské úrady a ústredné úrady štátnej správy. K subjektom súkromného sektora patria neziskové organizácie založené v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov, náboženské spoločnosti, združenia založené v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

4.1.2 Prioritná os 4. „Regenerácia sídiel“

Opatrenie 4.1 „Regenerácia sídiel“

Cieľom opatrenia 4.1 je „Posilnenie vybavenosti územia prostredníctvom regenerácie sídiel.“ Realizácia opatrenia prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 4 ROP, ktorý je definovaný nasledovne: „Zvýšenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev“.

Skupiny oprávnených aktivít v rámci opatrenia

- 4.1.1 revitalizácia verejných priestranstiev sídla (oblasť podpory 4.1a samostatne dopytovo orientované projekty)
- 4.1.2 integrované stratégie rozvoja mestských oblastí (oblasť podpory 4.1b)
- 4.1.3 projekty rozvoja obcí s rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí (oblasť podpory 4.1c)
- 4.1.4 neinvestičné projekty regenerácie sídiel (oblasť podpory 4.1d)
- 4.1.5 podporné aktivity (pre aktivitu 4.1.4 len výdavky na verejné obstarávanie)

Podrobnejšia charakteristika oprávnených aktivít:

4.1.1 revitalizácia verejných priestranstiev (aktivity samostatne dopytovo orientovaných projektov):

Popis činností oprávnených v rámci aktivity 4.1.1:

- a) úprava verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene
- b) výstavba a rekonštrukcia verejných osvetlení

-
- c) výstavba a rekonštrukcia chodníkov a cyklistických trás vrátane dopravných subsystémov
 - d) rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane dopravných subsystémov
 - e) rekonštrukcia mostov a lávok v nadväznosti na realizáciu investičných aktivít zameraných na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy
 - f) rekonštrukcia a výstavba zastávok
 - g) rekonštrukcia a výstavba verejných hygienických zariadení
 - h) úprava a regulácia povodí v zastavaných územiach obcí a miest výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít (podmienkou je písomný súhlas správcu vodného toku, t.j. Slovenského vodohospodárskeho podniku v prípade vodohospodársky významných tokov a sčasti aj drobných tokov alebo inej štátnej organizácie v prípade určitých drobných vodných tokov s realizáciou projektu. Písomný súhlas obsahuje identifikáciu projektu formou uvedenia čísla projektovej dokumentácie pre realizáciu stavby, dátumu jej vyhotovenia a uvedením jej autora.)
 - i) projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment

V prípade intervencií do miestnych komunikácií je limit oprávnených výdavkov súvisiacich s rekonštrukciou miestnych komunikácií stanovený vo výške najviac 50 % z celkového objemu stavebných prác projektu. Limit sa vzťahuje súhrnne pre miestne komunikácie I. a II. triedy v zmysle Vyhlášky č. 35/1984 Zb. ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon). Tento limit sa netýka výdavkov na rekonštrukciu a výstavbu chodníkov, cyklistických trás a ostatných verejných priestranstiev, ktoré patria medzi miestne komunikácie III. a IV. triedy.

Riadiaci orgán pre ROP stanovuje hodnoty smerných výstupových a výsledkových ukazovateľov (benchmarking) pre jednotlivé opatrenia ROP. Smerné ukazovatele (benchmarks) sú stanovené ako podiel finančných prostriedkov vyčlenených na dané opatrenie ku kľúčovému ukazovateľu výstupu resp. výsledku uvedenému v ROP. Cieľom posudzovania projektov z pohľadu hodnôt smerných ukazovateľov je zistenie efektívnosti, resp. účinnosti vynaložených finančných prostriedkov v rámci realizácie daného projektu.

Pre výpočet smerných ukazovateľov projektu sú použité údaje (celkové oprávnené výdavky na projekt, počet žiakov/stálych klientov/užívateľov/návštevníkov, počet obyvateľov za predchádzajúci rok, resp. maximálne za rok pred rokom

predchádzajúcim) uvedené v žiadosti o NFP. Pokiaľ výzva neurčí inak, tieto údaje nie sú určené k budúcemu, predpokladanému stavu, ale k súčasnému stavu, ktorý je možné preukázateľne overiť (na základe údajov evidovaných Štatistickým úradom SR a pod.).

V mojej práci som sa zamerala na aktivity revitalizácia verejných priestranstiev sídla (samostatné dopytovo orientované projekty), minimálne celkové oprávnené výdavky sú stanovené vo výške 170 000 EUR a maximálne celkové oprávnené výdavky sú stanovené vo výške 2 300 000 EUR.

Termín ukončenia projektu je maximálne 24 kalendárnych mesiacov od podpisu zmluvy o poskytnutí NFP. Oprávnenými žiadateľmi sú subjekty verejnej správy. Oprávnené však nie sú mestá, ktoré sú sídlami krajov a mestské časti. Oprávneným územím sú **len** inovačné póly a kohézne póly.

Opatrenie 4.2 „Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb“

Cieľom opatrenia 4.2 je „Zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie zariadení nekomerčných záchranných služieb vrátane obstarania ich vybavenia.“ Realizácia opatrenia 4.2 prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 4 ROP, ktorý je definovaný nasledovne: „Zvýšenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev.“

Skupiny oprávnených aktivít v rámci opatrenia

4.2.1 rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení a s tým spojené obstaranie vybavenia vrátane IKT vybavenia okrem dopravných prostriedkov a s tým spojené obstaranie vybavenia povodňovej záchranej služby zriadenej HaZZ17

4.2.2 budovanie nových zariadení Hasičského a záchranného zboru - výjazdových staníc HaZZ výhradne v dvoch prípadoch (v Trnave a v Košiciach) v zmysle potrieb identifikovaných v materiály „Plošné rozmiestnenie síl a prostriedkov Hasičského a záchranného zboru (HaZZ) a obecných hasičských zborov (OHZ) – sídla hasičských staníc a hasičských zbrojníc“ a s tým spojené obstaranie vybavenia vrátane IKT vybavenia okrem dopravných prostriedkov a s tým spojené obstaranie vybavenia povodňovej záchranej služby zriadenej HaZZ.

Podrobnejšia charakteristika oprávnených aktivít:

- a) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete (v zmysle stavebného zákona)
- b) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov – realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštalačných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.)
- c) budovanie nových stavieb pre účely dvoch zariadení Hasičského a záchranného zboru - výjazdových staníc HaZZ
- d) obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia okrem dopravných prostriedkov
- e) doplnenie materiálo-technického vybavenia HaZZ o výkonné čerpadlá a ostatné príslušenstvo povodňovej záchranej služby
- f) projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment, verejné obstarávanie

Minimálne celkové oprávnené výdavky sú stanovené vo výške 99 500 EUR (2 997 537 Sk). Maximálny limit pre celkové oprávnené výdavky nie je stanovený.

Termín ukončenia projektu je maximálne 24 kalendárnych mesiacov od podpisu zmluvy o poskytnutí NFP. Oprávnenými žiadateľmi sú subjekty verejnej správy – krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru, Ministerstvo vnútra SR ako zriaďovateľ záchranných brigád Hasičského a záchranného zboru, Ministerstvo vnútra SR ako zriaďovateľ Strednej školy požiarnej ochrany Ministerstva vnútra SR, obec ako zriaďovateľ obecného hasičského zboru, Horská záchranná služba, ako aj subjekty súkromného sektora – združenie, nezisková organizácia.

Pre opatrenie 4. 2 sa princíp územnej koncentrácie intervencií založený na metodike pólov rastu neuplatňuje. Podporené sú len zariadenia identifikované na základe materiálu „Plošné rozmiestnenie síl a prostriedkov Hasičského a záchranného zboru (HaZZ) a obecných hasičských zborov (OHZ) – sídla hasičských staníc a hasičských zbrojníc“.

4.2 Charakteristika pólov rastu

Počas príprav programového obdobia 2007-2013 sa zdôrazňovala „územná koncentrácia“ prostriedkov. Tá by mala prispieť k integrovaniu podporených aktivít z eurofondov do určitých "pólov", teda vopred stanovených menších území.

Na základe rozhodnutia ministra výstavby a regionálneho rozvoja SR č. 3/2007 zo 6. júna 2007 všetky obce ležiace na území SR rozdelené na obce, ktoré sú tzv. pólmi rastu a obce ležiace mimo pólov rastu.

Podľa predstavenej klasifikácie inovačnými pólmi rastu je 82 miest – takmer všetky mestá nad 10 tis. obyvateľov s výnimkou Serede, Šamorína a Šurian. Okolo inovačných pólov rastu bolo vymedzené záujmové územie, záujmové územie kohéznych pólov rastu však definované nebolo.

Medzi kohézne póly rastu (891 obcí – v rámci celého územia SR vrátane Bratislavského kraja) sú zaradené zväčša bývalé strediskové obce, ale aj niektoré menšie obce.

Napokon je tu kategória obcí, ktoré nie sú kohéznymi ani inovačnými pólmi rastu (viac ako polovica celkového počtu obcí na Slovensku). Tieto budú môcť získať omnoho menší balík pomoci z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD). Budúcnosť ukáže, či póly rastu skutočne prispievajú k efektívnejšiemu využitiu fondov EÚ a spravodlivejšiemu regionálnemu rozvoju a či táto koncepcia nájde aj širšie uplatnenie, napríklad pri uskutočnení dlho očakávanej komunálnej reformy.

Niektoré samosprávy budú oprávnené čerpať zo štrukturálnych fondov - Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF). Na tie sa vzťahujú operačné programy NSRR SR 2007-2013, najmä Regionálny

operačný program. Iná skupina obcí bude čerpať z nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky (Program pre rozvoj vidieka SR 2007-2013).

V súvislosti s princípom územnej koncentrácie v Národnom strategickom referenčnom rámci na roky 2007 – 2013 bol stanovený nový zoznam pre:

- **inovačné póly rastu**
- **kohézne póly rastu**
- **obce v záujmovom území inovačných pólov rastu,**
- **obce mimo pólov rastu a záujmového územia.**

Na základe viacerých vstupných databáz (demografické štatistiky, údaje za školstvo, územné plánovanie, spoločné obecné úradovne a matriky, organizáciu osídlenia) sa teoreticky rozdelili mestá a obce do skupín inovačných a kohéznych pólov rastu.

Následne MVRR viedlo ďalšie rokovania a spresnenia so samosprávnymi krajinami. V rámci nich sa zoznamy čiastočne upravili, prevažne zvýšil sa počet obcí zaradenými medzi póly rastu i obcí v ich záujmovom území.

- **Inovačné póly rastu**

Jednoducho vyjadrené ide o krajské mesto, mesto so sídlom obvodu a mesto s bývalým sídlom okresu. Oproti prvému návrhu (72 inovačných pólov rastu) sa ich počet zvýšil o 10, z toho 78 inovačných pólov rastu je mimo Bratislavského kraja. Tento počet nekorešponduje s počtom okresov v rokoch 1996 – 2004.

Odborne sa definujú "ako centrá osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu, osídlenia regionálneho významu v rámci jadrového pásma ťažiska osídlenia 1. stupňa, v rámci prímestského pásma ťažiska osídlenia 1. stupňa, či ako centrum osídlenia regionálneho až nadregionálneho významu ako jadro ťažiska osídlenia 2. stupňa."

Záujmové územie inovačných pólov rastu je územie okolo týchto centier.

- **Kohézny pól rastu**

Sem patria obce - určité mikroregionálne centrá, v ktorých sa súčasne nachádza matričný úrad, spoločný obecný úrad, ZŠ s prvým i druhým stupňom, bola tiež bývalou strediskovou obcou (stredisko osídlenia miestneho významu) a ZMOS ju zvažuje ju ako sídlo spoločného obecného úradu (spolu 92 obcí). Patria sem aj tie obce, ktoré majú strednú školu (spolu 9 obcí), prípadne majú viac ako 1500 obyvateľov (17 obcí v Prešovskom a Košickom kraji).

Ostatné obce ležia podľa zoznamu mimo inovačných a kohéznych pólů rastu a sú oprávnené len pre čerpanie z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD). Je to spolu 1503 obcí.

Tabuľka 2 – Porovnanie pólů rastu v rámci NSK a okresu Nové Zámky

Kraj/okres	Inovačné pólů rastu	Kohézne pólů rastu	Obce, ktoré nie sú pólmi rastu v záujmovom území	Obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmového územia	Spolu:
Nitriansky kraj	10	146	28	170	354
Nové Zámky	2	33	3	24	62
% podiel	20	22,60	10,71	14,12	X

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z Tabuľky 2 vyplýva, že z 10 obcí NSK (zaradených do inovačných pólů rastu) patria 2 obce do okresu Nové Zámky. Sú to obce Nové Zámky a Štúrovo. 33 obcí okresu Nové Zámky je zaradených do kohéznych pólů rastu. 3 obce analyzovaného okresu patria medzi obce ležiace v záujmovom území inovačných pólů rastu a sú podporované z EAFRD. Obcí, ktoré nie sú pólmi rastu a ležia mimo záujmového územia je 24.

4.3 Analýza výzvy v rámci opatrenia 1.1 „Infraštruktúra vzdelávania“

Analýza výzvy na predkladanie žiadostí o NFP za rok 2008/01-09

V roku 2008 vyhlásilo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ako Riadiaci orgán pre Regionálny operačný program pilotnú výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci ROP. Výzva sa viazala na prioritnú os 1. „Infraštruktúra vzdelávania“ a opatrenie 1.1 „Infraštruktúra vzdelávania“.

Vyhlásená výzva bola na obdobie od 21. januára 2008 do 31. októbra 2008, no schvaľovanie žiadostí o NFP bolo ukončené až v januári 2009. Hodnotené obdobie bolo od 21. januára do 20. októbra 2008. Celkovo prebiehala v deviatich kolách. Nové Zámky nemali zastúpenie žiadostí obcí v treťom, štvrtom a siedmom kole.

Celková suma schválených oprávnených výdavkov okresu Nové Zámky v rámci opatrenia 1.1 – Infraštruktúra vzdelávania je vo výške 146 026 802,47 €, z čoho NFP z ERDF je vo výške 120 062 745,34 €.

Cieľom výzvy bolo zvýšenie kvality poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie materských, základných a stredných škôl a príslušných školských zariadení, vrátane obstarania ich vybavenia. Oprávnenými žiadateľmi sú obce, VÚC a orgány štátnej správy.

Názvy obcí, jednotlivých projektov, výšku ich oprávnených výdavkov a % podiel uvádzam v Tabuľke 3.

Tabuľka 3 – Prehľad schválených žiadostí obcí v rámci výzvy ROP-1.1-2008/01-09

Názov obce	Projekt	Schválené celkové oprávnené výdavky (v Eur)	Schválený NFP (v Eur)	% podiel
Šurany	ZŠ Šurany SNP – zateplenie budov	21 827 739,37	20 736 35,40	14,95 %
	ZŠ, Bernolákova 35 – zateplenie budov	589 604,96	560 124,71	0,40 %
Jasová	Prestavba	11 656 369,00	11 073 550,55	7,99 %

	a nadstavba MŠ na MŠ a ZŠ – ročníky 1-4			
Veľký Kýr	Pro Villam – rokonštrukcia a prístavba ZŠ s MŠ	22 402 211,44	21 282 100,87	15,34 %
Mužla	Rekonštrukcia zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ v Mužli	14 693 796,32	13 959 106,50	10,06 %
Komjatice	Rekonštrukcia ZŠ O. Cabana s MŠ II.etapa	35 401 723,21	33 631 637,05	24,24 %
Gbelce	Rekonštrukcia ZŠ Jánoša Stampayho	11 446 107,00	10 873 801,65	7,84 %
	ZŠ Gbelce – zateplenie budov	10 912 321,00	10 366 704,95	7,47 %
Mojzesovo	ZŠ Moyzesovo – Černík zateplenie budov	15 417 255,99	14 646 393,19	10,56 %
Nové Zámky	ZŠ G. Czuczora – rekonštrukcia a revitalizácia	934 477,46	887 753,59	0,64 %
Bánov	ZŠ s MŠ Bánov	745 196,72	707 936,88	0,51 %
Spolu:	X	146 026 802,47	120 062 745,34	100 %

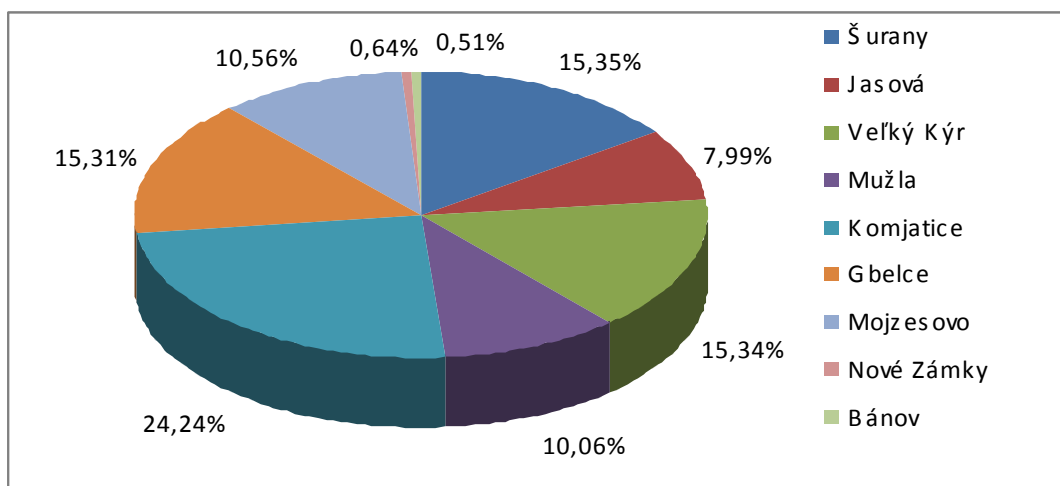
Zdroj: Vlastné spracovanie

Z Tabuľky 3 vyplýva že, pre 9 obcí okresu Nové Zámky bolo schválených 11 žiadostí o čerpanie NFP v rámci opatrenia 1.1 - 2008/01-09. Z toho sú tri obce pod 2 000 obyvateľov – Mojzesovo, Mužla a Jasová. Obce nad 2 000 obyvateľov sú Nové

Zámky, Veľký Kýr, Šurany, Gbelce, Komjatice a Bánov. Pre obce Šurany a Gbelce boli schválené 2 žiadosti.

Percentuálnu úspešnosť znázorňuje Graf 1.

Graf 1 - Percentuálna úspešnosť obcí v rámci opatrenia 1.1 – 2008/01-09

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z Grafu 1 možno vyčítať že, najvyššiu percentuálnu úspešnosť v rámci opatrenia 1.1 – 2008/01-09 dosiahla obec Komjatice. Táto obec získala najvyšší finančný príspevok na rekonštrukciu ZŠ s MŠ O. Cabana v II.etape. Naopak najnižšiu sumu obec Šurany na zateplenie budov základnej školy.

Analýza výzvy na predkladanie žiadostí o NFP za rok 2009/01

Výzva na predkladanie žiadostí za rok 2009/01 bola vyhlásená na obdobie od 04. mája 2009 do 17. marca 2010. Výzva za rok 2009 sa realizovala v jednom kole.

Celková suma schválených oprávnených výdavkov okresu Nové Zámky v rámci opatrenia 1.1 – Infraštruktúra vzdelávania je vo výške 6 801 953,94 €, z čoho NFP z ERDF je vo výške 6 461 856,24 €.

V rámci opatrenia 1.1 za okres Nové Zámky bolo schválených 10 žiadostí. Za obec Tvrdošovce jeden, na rekonštrukciu a modernizáciu ZŠ Tvrdošovce. Obec Veľké Lovce predložila žiadosť o finančný príspevok na rekonštrukciu ZŠ a MŠ Veľké Lovce. Šurany predložili 2 žiadosti na zateplenie Základnej umeleckej školy a pre II.etapu

Základnej školy ul. SNP Šurany. Najvyššie zastúpenie v počte schválených projektov mali Nové Zámky a to celkovo 3 žiadosti. Žiadali príspevok na projekt s názvom (Eu³) pre ZŠ ul. Nábrežná, druhý na rekonštrukciu budovy materskej školy a ďalej na zateplenie Základnej školy Hradná. Obec Zemné požiadalo o financie na rekonštrukciu školy a škôlky Zemné. Obec Kamenín na zateplenie budovy základnej školy a obec Hul na rekonštrukciu základnej a materskej školy.

Názvy obcí, jednotlivých projektov, výšku ich oprávnených výdavkov a % množstvo uvádzam v Tabuľke 4.

Tabuľka 4 – Prehľad schválených žiadostí obcí v rámci výzvy ROP-1.1-2009/01

Názov obce	Projekt	Schválené celkové oprávnené výdavky (v Eur)	Schválený NFP (v Eur)	% podiel
Tvrdošovce	Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ Tvrdošovce	747 500,00	710 125,00	10,99 %
Veľké Lovce	Rekonštrukcia ZŠ a MŠ Veľké Lovce	570 070,70	541 567,17	8,38 %
Šurany	Základná umelecká škola - zateplenie	436 643,34	414 811,17	6,42 %
	Základná škola, ul.SNP Šurany 1, II.etapa	1 082 288,98	1 028 174,53	15,91 %
Nové Zámky	(Eu ³)=Ekonomické úsilie, Európska únia, Efektívne učenie	1 249 923,41	1 187 427,24	18,38 %

	Rekonštrukcia budovy materskej školy na ulici P. Blahu v Nových Zámkoch	487 950,61	463 553,08	7,17 %
	Základná škola Hradná – Zateplenie obvodového plášťa	929 206,02	882 745,72	13,66 %
Zemné	Rekonštrukcia budovy školy a škôlky Zemné	563 322,21	535 156,09	8,28 %
Kamenín	Zateplenie budovy ZŠ Kamenín	321 640,39	305 558,37	4,73 %
Hul	Rekonštrukcia základnej a materskej školy v Huli	413 408,28	392 737,87	6,08 %
Spolu:	X	6 801 953,94	6 461 856,24	100 %

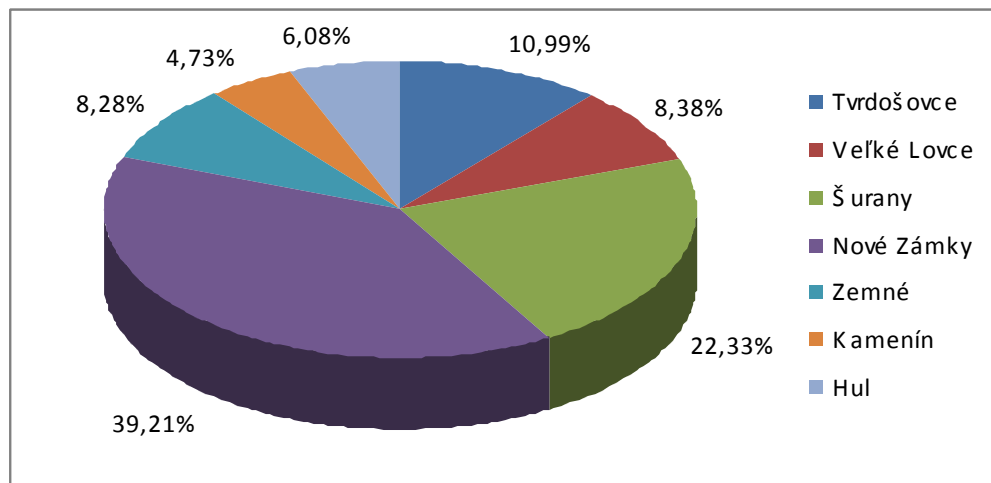
Zdroj: Vlastné spracovanie

Pre sedem obcí okresu Nové Zámky bolo schválených 10 žiadostí o NFP v rámci výzvy ROP-1.1-2009/01. Obce s počtom obyvateľov viac ako 2 000 sú Tvrdošovce, Veľké Lovce, Šurany, Nové Zámky a obec Zemné. Obce Kamenín a Hul sú obce ktoré majú menej ako 2 000 obyvateľov.

Pre obec Nové Zámky bol schválený najvyšší počet žiadostí a to tri. Pre Šurany boli schválené dve žiadosti o NFP a pre ostatné obce jedna žiadosť.

Percentuálnu úspešnosť znázorňuje Graf 2.

Graf 2 - Percentuálna úspešnosť obcí v rámci opatrenia 1.1 – 2009/01

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z Grafu 2 možno vyčítať že, najvyššiu percentuálnu úspešnosť v rámci opatrenia 1.1 – 2009/01 dosiahla obec Nové Zámky. Táto obec získala najvyšší finančný príspevok na 3 schválené projekty (Eu³), rekonštrukciu budovy materskej školy na ulici P. Blahu v Nových Zámkoch a na zateplenie obvodového plášťa ZŠ Hradná. Naopak najnižšiu sumu obec Kamenín na zateplenie budovy ZŠ Kamenín.

4.4 Analýza výzvy v rámci oblasti podpory 4.1a „Samostatne dopytovo orientované projekty“

Analýza výzvy na predkladanie žiadostí o NFP za rok 2009/01-02

Výzva na predkladanie žiadostí o NFP v rámci oblasti podpory 4.1a – 2009/01-02 bola vyhlásená na obdobie od 16. marca 2009 do 19. septembra 2009. Výzva bola realizovaná v dvoch kolách.

Výzva bola vyhlásená za účelom poskytnutia pomoci žiadateľom na realizáciu projektov, ktorých ciele prispievajú za účelom k napĺňaniu cieľa opatrenia 4.1 Regenerácia sídiel ROP. Zameriava sa na posilnenie vybavenosti územia prostredníctvom regenerácie sídiel a zvýšením ich konkurencieschopnosti. Zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev.

Celková suma schválených oprávnených výdavkov okresu Nové Zámky v rámci oblasti podpory 4.1a – Samostatne dopytovo orientované projekty je vo výške 10 340 159,54 €, z čoho NFP z ERDF je vo výške 9 765 375,85 €.

V rámci oblasti podpory 4.1a – 2009/01-02 bolo za okres Nové Zámky schválených 19 žiadostí. Názvy jednotlivých projektov a výšku ich oprávnených výdavkov uvádzam v Tabuľke 5.

Tabuľka 5 – Prehľad schválených žiadostí obcí v rámci výzvy ROP- 4.1a -2009/01-02

Názov obce	Projekt	Schválené celkové oprávnené výdavky (v Eur)	Schválený NFP (v Eur)	% podiel
Dvory nad Žitavou	Rekonštrukcia centrálnej zóny obce	464 536,23	441 309,41	4,49 %
Palárikovo	Revitalizácia centrálnej zóny obce Palárikovo	999 432,89	949 461,25	9,67 %
Trávnica	Revitalizácia centra obce	657 500,00	600 026,68	6,36 %
Jasová	Rekonštrukcia centrálnej zóny obce	652 557,60	612 250,00	6,31 %
Bánov	Rekonštrukcia centálnych častí obce	730 693,06	694158,41	7,07 %
Semerovo	Revitalizácia centra obce	457 785,63	434 896,35	4,43 %
Komjatice	Revitalizácia	682 478,02	642 803,36	6,60 %

	verejných priestranstiev v obci			
Tvrdošovce	Revitalizácia obecnej centrálnej zóny	476 420,35	452 599,33	4,61 %
Podhájska	Revitalizácia verejných priestranstiev obce	235 300,00	223 535,00	2,28 %
Maňa	Revitalizácia centra obce	699 620,00	664 639,00	6,77 %
Veľké Lovce	Rekonštrukcia centrálnej zóny obce	573 462,31	544 789,19	5,55 %
Hul	rozšírenie centra obce – Námestie s parkom - koleso	582 403,73	553 283,54	5,63 %
Svodín	Regenerácia centrálnej zóny	421 587,18	400 507,81	4,07 %
Mojzesovo	Revitalizácia verejných priestranstiev	552 584,85	524 955,60	5,34 %
Michal nad Žitavou	Rekonštrukcia verejných priestranstiev	494 071,52	469 367,94	4,78 %
Úľany nad Žitavou	Revitalizácia centrálnej časti obce	298 908,49	283 247,43	2,88 %
Dubník	Regenerácia verejného priestranstva	364 196,25	345 986,44	3,52 %
Lipová	Zelená a upravená Lipová	534 077,94	488 142,79	5,17 %

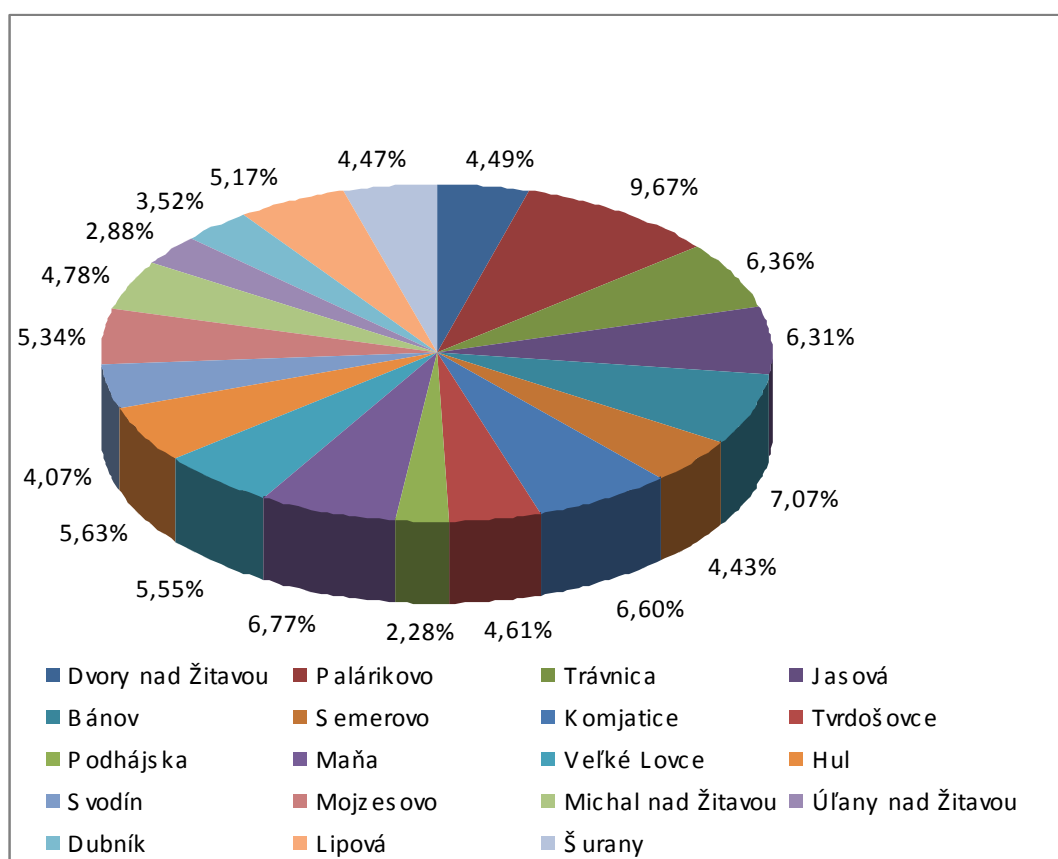
Šurany	Revitalizácia v meste Šurany	462 543,49	439 416,32	4,47 %
Spolu:	X	10340159,54	9765375,85	100 %

Zdroj: Vlastné spracovanie

V rámci výzvy opatrenia 4.1a o NFP bolo schválených 19 žiadostí pre 19 obcí okresu Nové Zámky. Z uvedeného vyplýva, že každá obec mala schválený 1 projekt.

Percentuálnu úspešnosť znázorňuje Graf 3.

Graf 3 - Percentuálna úspešnosť obcí v rámci opatrenia 4.1a – 2009/01-02

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z Grafu 3 možno vyčítať že, najvyššiu percentuálnu úspešnosť v rámci opatrenia 4.1a – 2009/01-02 dosiahla obec Palárikovo. Táto obec získala najvyšší finančný príspevok na revitalizáciu centrálnej zóny obce. Naopak najnižšiu sumu obec Podhájska na revitalizáciu verejných priestranstiev obce.

4.5 Analýza výzvy v rámci opatrenia 4.2 „Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb“

Analýza výzvy na predkladanie žiadostí o NFP za rok 2008/01

Výzva na predkladanie žiadostí o NFP v rámci opatrenia 4.2 – 2008/01 bola vyhlásená na obdobie od 30. mája 2008 do 20. marca 2009. Výzva prebehla v jednom kole.

Výzva bola zameraná na podporu rekonštrukcie, opravy a rozširovania zariadení nekomerčných záchranných služieb vrátane obstarania vybavenia, čím sa zvýši ich kvalita a bezpečnosť.

Celková suma schválených oprávnených výdavkov okresu Nové Zámky v rámci opatrenia 4.2 – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb je 264 542,91 €, z čoho NFP z ERDF je vo výške 251 315,76 €.

V rámci opatrenia 4.2 – 2008/01 za okres Nové Zámky bola schválená len jedna žiadosť. Obec Tvrdošovce žiadala finančný príspevok na rekonštrukciu obecnej hasičskej zbrojnice. Sumu uvádzam v Tabuľke 6.

Tabuľka 6 – Prehľad schválených žiadostí obcí v rámci výzvy ROP- 4.2 -2008/01

Názov obce	Projekt	Schválené celkové oprávnené výdavky (v Eur)	Schválený NFP (v Eur)	% podiel
Tvrdošovce	Rekonštrukcia obecnej hasičskej zbrojnice v obci Tvrdošovce	264 542,91	251 315,76	100%
Spolu:	X	264 542,91	251 315,76	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Schválená žiadosť o NFP v rámci výzvy ROP – 4.2 – 2008/01 bola v rámci celého okresu len pre obec Tvrdošovce, je to obec s počtom obyvateľov nad 2 000.

Analyza výzvy na predkladanie žiadostí o NFP ROP – 4.2 – 2009/01

Výzva na predkladanie žiadostí o NFP v rámci opatrenia 4.2 – 2009/01 bola vyhlásená na obdobie od 07. augusta 2009 do 01. marca 2010. Výzva prebehla v jednom kole.

Celková suma schválených oprávnených výdavkov okresu Nové Zámky v rámci opatrenia 4.2 – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb je vo výške 270 567,77 €, z čoho NFP z ERDF je vo výške 257 039,38 €.

V rámci opatrenia 4.2 – 2009/01 za okres Nové Zámky bola schválená len jedna žiadosť. Obec Nová Vieska žiadala finančný príspevok na rekonštrukciu obecnej hasičskej zbrojnice. Sumu uvádzam v Tabuľke 7.

Tabuľka 7 – Prehľad schválených žiadostí obcí v rámci výzvy ROP- 4.2 -2009/01

Názov obce	Projekt	Schválené celkové oprávnené výdavky (v Eur)	Schválený NFP (v Eur)	% podiel
Nová Vieska	Rekonštrukcia obecnej hasičskej zbrojnice	270 567,77	257 039,38	100%
Spolu:	X	270 567,77	257 039,38	100%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Žiadosť o NFP v rámci výzvy ROP – 4.2 – 2009/01 bola schválená za celý okres len pre obec Nová Vieska, je to obec s počtom obyvateľov pod 2 000.

4.6 Porovnanie schválených projektov

Tabuľka 8 vyjadruje počet schválených projektov v obciach nad 2 000 a pod 2 000 obyvateľov. Taktiež je v nej uvedený percentuálny podiel. V obciach nad 2 000 obyvateľov to bolo 26 a v obciach pod 2 000 obyvateľov 16. Celkovo za okres bolo teda schválených 42 žiadostí o NFP.

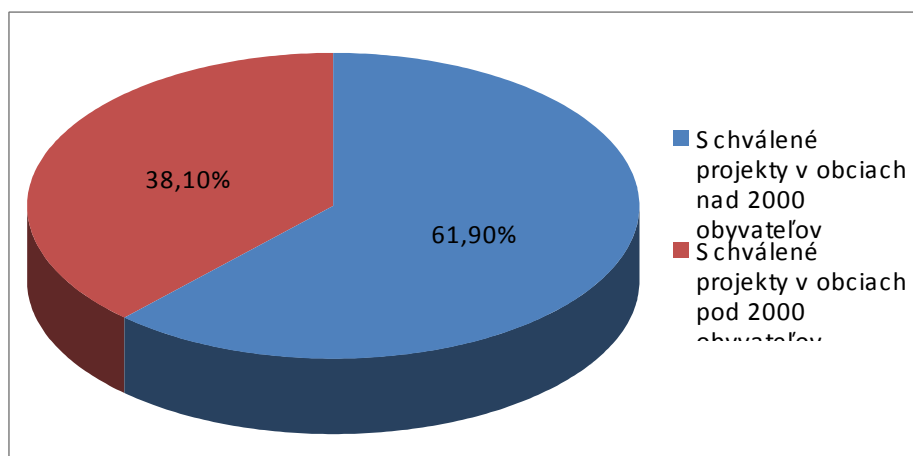
Tabuľka 8 – Schválené projekty v obciach nad a pod 2 000 obyvateľov

Projekty	Počet	%
Schválené projekty v obciach nad 2 000 obyvateľov	26	61,90
Schválené projekty v obciach pod 2 000 obyvateľov	16	38,10
Spolu:	42	100

Zdroj: Vlastné spracovanie

Grafické znázornenie Tabuľky 8 zobrazuje Graf 4.

Graf 4 – Percentuálne porovnanie schválených projektov obcí podľa počtu obyvateľov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 9 vyjadruje celkový počet schválených žiadostí za celú SR a za okres Nové Zámky. Bolo to 1 037 schválených žiadostí za Slovensko a 42 schválených žiadostí za okres Nové Zámky.

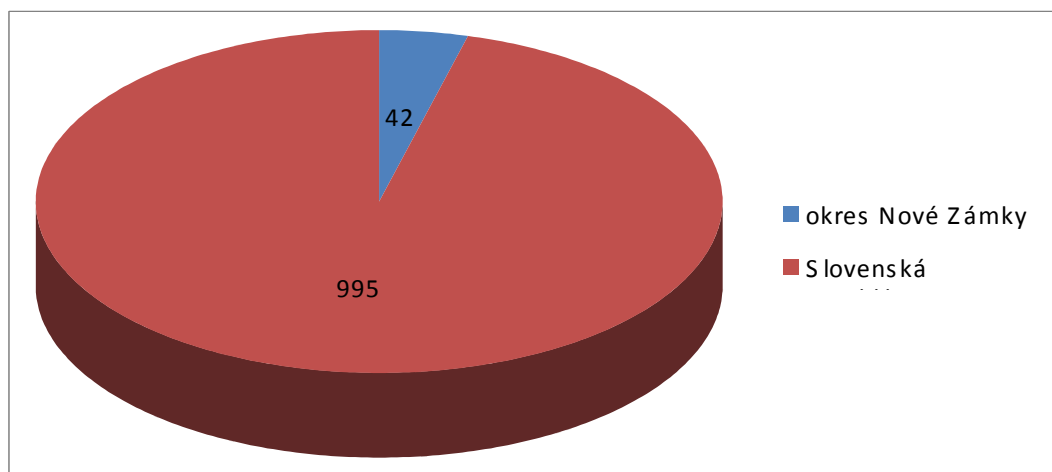
Tabuľka 9 – Schválené projekty v rámci celej SR a okresu Nové Zámky

Schválené projekty	Počet
Slovenská republika	1 037
okres Nové Zámky	42

Zdroj: Vlastné spracovanie

Grafické znázornenie Tabuľky 9 zobrazuje Graf 5.

Graf 5 – Počet schválených projektov okresu Nové Zámky v porovnaní so schválenými projektmi SR

Zdroj: Vlastné spracovanie

5 Návrh na využitie výsledkov

Jedným zo základných predpokladov úspešnosti žiadosti o NFP v rámci výziev vyhlasovaných Riadiacim orgánom pre ROP je súlad cieľov projektu s cieľmi operačného programu a cieľmi príslušnej oblasti podpory v rámci operačného programu. Z procesného hľadiska je nevyhnutným predpokladom vypracovania žiadosti o NFP oboznámenie sa s obsahom Programového manuálu ROP a Príručky pre žiadateľa/prijímateľa v rámci ROP.

Údaje uvedené v dokumentácii žiadosti o NFP sú Riadiacim orgánom pre ROP a sprostredkovateľskými orgánmi pod Riadiacim orgánom pre ROP spracovávané (aj elektronicky) pre účely registrácie, hodnotenia, výberu a schvaľovania žiadostí o NFP, monitorovania projektov a operačného programu a pre evidenčné a štatistické účely.

V rámci výberu žiadostí o NFP je to komplikované. Problémom je nepomer medzi počtom žiadostí a finančnými prostriedkami. Kritéria výberu sú vopred presne stanovené a je potrebné ich dodržať.

Kritériá pre výber projektov zahŕňajú: hodnotiace kritériá (aplikované vo fáze odborného hodnotenia žiadostí o NFP) a výberové kritériá (aplikované vo fáze výberu žiadostí o NFP).

V rámci kontroly formálnej správnosti sa posudzujú kritériá oprávnenosti vo vzťahu k oprávnenosti žiadateľa a projektu podľa Programového manuálu ROP a zároveň sa posudzujú kritériá úplnosti vo vzťahu k predkladanej dokumentácii žiadosti o NFP.

Pomoc žiadateľovi sa realizuje formou nenávratného finančného príspevku. V prípade obcí a miest založených v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov je financovanie projektov zabezpečené príspevkom Európskeho fondu regionálneho rozvoja v maximálnej výške 85 %, príspevkom zo štátneho rozpočtu SR v maximálnej výške 10 % a z vlastných, resp. iných zdrojov prijímateľa v minimálnej výške 5 % z celkových oprávnených výdavkov na projekt.

Záver

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe získaných informácií vypracovať analýzu regionálnej politiky v oblasti základnej infraštruktúry v obciach nad 2 000 obyvateľov v okrese Nové Zámky. Závery vyplývajú z analýzy vybraných priorít Regionálneho operačného programu. Práca analyzuje Prioritnú os 1 – Infraštruktúra vzdelávania, Opatrenie 1.1 – Infraštruktúra vzdelávania, Prioritnú os 4 – Regenerácia sídiel, Opatrenie 4.1 – Regenerácia sídiel, Aktivitu 4.1a – Samostatne dopytovo orientované projekty a Opatrenie 4.2 – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb. Pre analýzu jednotlivých opatrení boli východiskom schválené výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok Regionálneho operačného programu v rámci okresu Nové Zámky.

Diplomová práca však neporovnáva len obce nad 2 000 obyvateľov, ale aj obce, ktoré tento počet obyvateľov nedosahujú.

Z vlastnej práce vyplýva, že pre 9 obcí okresu Nové Zámky bolo schválených 11 žiadostí o čerpanie NFP v rámci opatrenia 1.1 Infraštruktúra vzdelávania za rok 2008. Z toho majú obce Mojzesovo, Mužla a Jasová pod 2 000 obyvateľov. Obce nad 2 000 obyvateľov reprezentujú obce Nové Zámky, Veľký Kýr, Šurany, Gbelce, Komjatice a Bánov. Pre obce Šurany a Gbelce boli schválené po 2 žiadosti. Na rok 2009 bolo schválených 10 žiadostí o NFP pre sedem obcí analyzovaného okresu. Obce s počtom obyvateľov viac ako 2 000 sú Tvrdošovce, Veľké Lovce, Šurany, Nové Zámky a obec Zemné. Obce Kamenín a Hul sú obce ktoré majú menej ako 2 000 obyvateľov. Pre obec Nové Zámky bol schválený najvyšší počet žiadostí a to tri. Pre Šurany boli schválené dve žiadosti o NFP a pre ostatné obce jedna žiadosť.

V rámci oblasti podpory 4.1a „Samostatne dopytovo orientované projekty“ bolo schválených 19 žiadostí pre 19 obcí okresu Nové Zámky. Každá obec mala schválený 1 projekt.

Najvyššiu percentuálnu úspešnosť v rámci spomínanej oblasti podpory 4.1a za rok 2009 dosiahla obec Palárikovo. Palárikovo má viac ako 2 000 obyvateľov. Táto obec získala najvyšší finančný príspevok na revitalizáciu centrálnej zóny obce. Naopak najnižšiu sumu obec Podhájska, ktorá má menej ako 2 000. Príspevok bol určený na revitalizáciu verejných priestranstiev obce.

V rámci opatrenia 4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb bola v roku 2008 za okres Nové Zámky schválená len jedna žiadosť. Obec Tvrdošovce žiadala finančný príspevok na rekonštrukciu obecnej hasičskej zbrojnice. Tvrdošovce majú viac ako 2 000 obyvateľov. O rok neskôr bola v rámci spomínaného opatrenia 4.2 schválená ďalšia žiadosť pre obec Nová Vieska, ktorá žiadala finančný príspevok na rekonštrukciu obecnej hasičskej zbrojnice. Táto obec má menej ako 2 000 obyvateľov.

Z analýzy obcí podľa počtu obyvateľov vyplýva, že v počte schválených žiadostí boli úspešnejšie obce nad 2 000 obyvateľov. Celkovo mali schválených až 26 žiadostí v porovnaní s obcami pod 2 000 obyvateľov, pre ktoré bolo schválených 16 žiadostí.

V závere je uvedené, že celkovo bolo za Slovensko schválených 1 037 žiadostí o NFP a z tohto počtu bolo 42 žiadostí pre okres Nové Zámky.

Na záver netreba zabudnúť spomenúť aj na skutočnosť, že obce sa snažia získať nenávratný finančný príspevok na zlepšenie životnej úrovne a kvality bývania svojich občanov. Je preto dôležité informovať obce o možnostiach ich zapojenia do takýchto činností realizovaných prostredníctvom vyhlásených výziev.

Zoznam použitej literatúry

BELAJOVÁ, A. - FÁZIKOVÁ, M. 2005. *Regionálna ekonomika*. 1. vyd. Nitra : SPU, 2005. ISBN 80-8069-513-X.

CIPÁR, M. 2004. *Štrukturálna a regionálna politika* [online]. 2004. Dostupné na: <http://www.niton.sk/documents/46-88-159-2004_3_str18-19.pdf>.

CULKOVÁ, Z. 2010. Regionálna politika Rakúska [online]. 2010. Dostupné na internete: <http://www.politika.host.sk/Prispevky/prispevok_culkova_regiony1.htm>

DUBECOVÁ, I. 2000. *Regionálne analýzy a plánovanie* (Vybrané kapitoly). Nitra : SPU, 2000. ISBN 80-7137-805-4.

GEIST, R. 2008. Regionálny operačný program [online]. 2008. Dostupné na internete: <<http://www.enterprise-europe-network.sk/articles.php?tid=235&lang=sk>>

HRIVÍK, P. 2008. *Regionálna politika Európskej únie* [online]. 2008. Dostupné na: http://www.fpjj.sk/texty/File/2008_11/Regionalna%20politika%20EU%20k%20predmetu%20SSEU%20II.doc

http://sk.wikipedia.org/wiki/Region%C3%A1lna_politika

<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/download/001811.pdf>

<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/document/001403.pdf>

<http://www.edotacie.sk/1/0/1000/sekcia/regionalna-politika/>

http://europa.eu/pol/reg/overview_sk.htm

[http://www.health.gov.sk/redsys/rsi.nsf/0/d91e2c2191972e58c1256e23002f89fa/\\$FILE/pri_rucka_KP.doc](http://www.health.gov.sk/redsys/rsi.nsf/0/d91e2c2191972e58c1256e23002f89fa/$FILE/pri_rucka_KP.doc)

[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D60C6608B40DF9EFC1256F8D0049839C/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D60C6608B40DF9EFC1256F8D0049839C/$FILE/Zdroj.html)

<http://www.ropka.sk/aktualne-vyzvy/>

<http://www.ropka.sk/operacny-program/>

<http://www.ropka.sk/dokumenty-na-stiahnutie/>

<http://www.rrasenec-pezinok.sk/Default.aspx?tabid=134>

<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=93>

<http://www.transparentnefondy.sk/>

<http://www.strukturalnefondy.sk/operacne-programy/regionalny-operacny-program/>

<http://www.tsk.sk/sk/regionalny-rozvoj/strukturalne-fondy-2007-2013/regionalny-operacny-program>

<http://www.uciacisaregion.sk/files/rop.pdf>

http://www.unsk.sk/files/regionalny/Impl_OPZI.pdf

<http://www.vasaeuropa.sk/index.php?i=145>

HYŽOVÁ, J. 2004. *Regionálna politika* [online]. 2004. Dostupné na: <http://www3.ekf.tuke.sk/re/EU_informacne_bulletiny/archiv_info/euroakademia_26_01_2004.pdf>

JARÁBKOVÁ, J. 2007. *Vybrané kapitoly z cestovného ruchu*. 1. vyd. Nitra : SPU, 2007. ISBN 978-80-8069-950-5

KRUPPOVÁ, R. 2004. *Komunitné iniciatívy pre SR*. In *Čistejšia produkcia* [online]. Bratislava : SCPS, 2004. Dostupné na: <<http://www.scpc.sk/noviny/2004-3.pdf>>.

LEBIEDZIK, M. 2006. *Európska únia : Formovanie štrukturálnej politiky* [online]. Opava : Sliezska univerzita, 2006.

Dostupné na: <<http://www.civil.gov.sk/archiv/CASOPIS/2006/2/0216ho.htm>>.

LIPKOVÁ, Ľ. 2008. *Regionálna politika Európskej únie* [online]. Bratislava : Ekonomická univerzita, 2008. Dostupné na internete: <http://fsev.tnuni.sk/KMAM/download/studium/HP_EU/CDV_Regionalna_politika_Europ_skej_unie.pdf>.

MVRR SR. 2001. *Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky*. In Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky [online]. 2001. Dostupné na internete: <http://www.zrrhn.sk/konferencia/dokumenty/Narodny_plan_regionalneho_rozvoja_03-2001.doc>.

MVRR SR. 2004. *Stratégia Slovenskej republiky pre Kohézny fond 2004 - 2006*. In Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky [online]. 2004. Dostupné na internete: <http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=doprava/dopinfracna/program/Dokumenty/StrategiaKF/vlastnymat.doc>.

MVRR SR. 2006. *Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013*. In Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky [online]. 2006. Dostupné na internete: <<http://www.edis.sk/ekes/material.doc>>.

MVRR SR. 2007. *Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013*. In Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky [online]. 2007. Dostupné na internete: <http://www.sea.gov.sk/aktuality/material_nsrr_2007.doc>.

MVRR SR. 2008. NSRR SR na roky 2007 – 13 [online]. 2008. Dostupné na internete:<http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/docoutils/brozura_nsrr_kratka_final.pdf>

ORESKÝ, M. 2007. *Regionálny rozvoj, ciele regionálneho rozvoja, typológia regiónov* [online]. Bratislava : Ekonomická univerzita, 2007. Dostupné na internete: <<http://www.novaera.sk/clanok/334/regionlly-rozvoj-ciele-regionlneho-rozvoja-typolgia-regionov/>>

PANFIL, T. 2003. *Európska únia : Všetko, čo by sme mali vedieť*. Bratislava : BELIMEX, 2003. ISBN 80-89083-41-2.

RAJČÁKOVÁ, E. 2005. *Regionálny rozvoj a regionálna politika*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005. ISBN 80-223-20238-2.

Zákon č. 539/2008 Z. z. zo 4. novembra 2008 o podpore regionálneho rozvoja

ZAMKOVSKÝ, J. 2004. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce : Význam, štruktúra a základné metodické tézy*. Banská Bystrica : Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004. ISBN 80-968918-4-7.

ZAMKOVSKÝ, J. 2004. *Smerom k udržateľnej ekonomike : Regionálna politika EÚ a štrukturálne fondy po roku 2006*. Banská Bystrica : Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2004. ISBN 80-968918-3-9.

ŽÁRYOVÁ, T. 2002. *Regionálna politika Európskej únie* [online]. Luxemburg : Kancelária pre oficiálne publikácie Európskeho spoločenstva 2001 : Delegácia Európskej komisie v SR, 2002. ISBN 80-89102-01-8. Dostupné na internete:

<<http://www.upjs.sk/files/c99d3e7fc52e7378e7a7202f57185edf.pdf>>.

Prílohy

Príloha 1

Zoznam obcí okresu Nové Zámky a ich počet obyvateľov

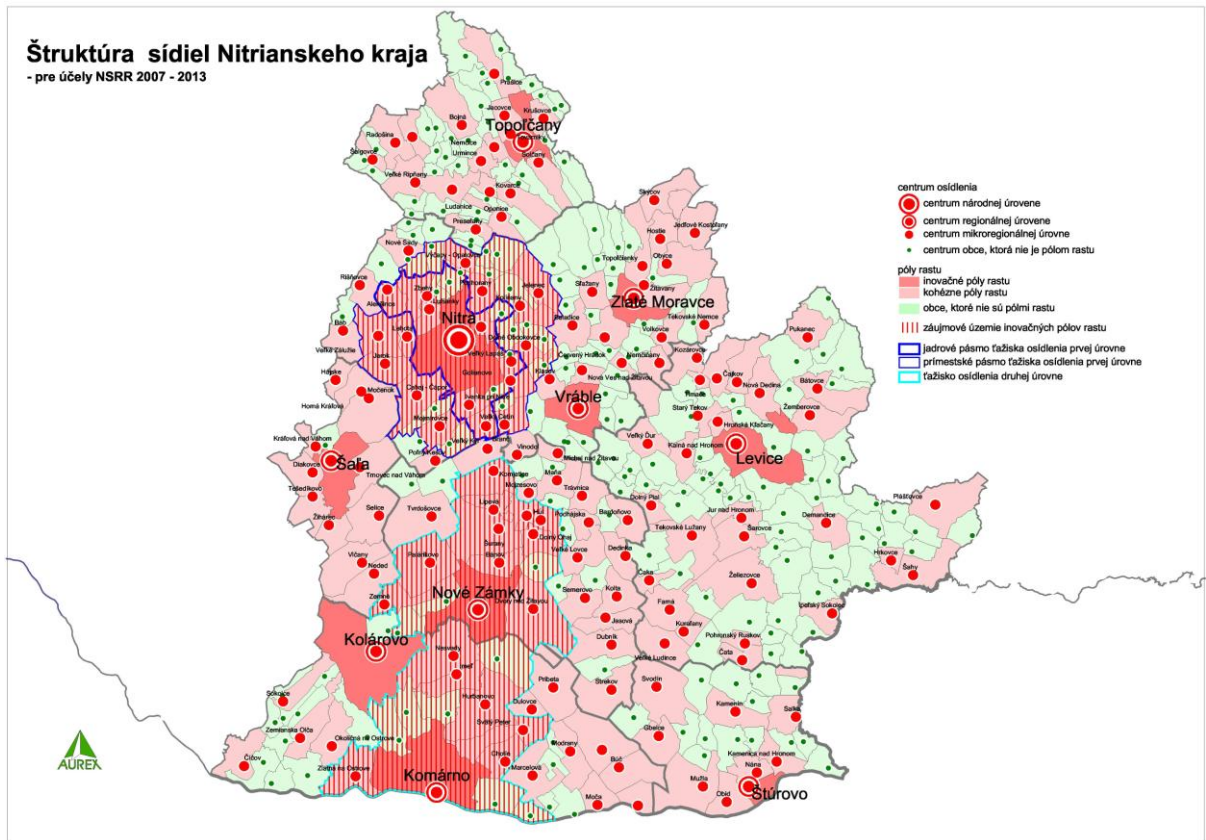
Názov obce	Počet obyvateľov
Nové Zámky	41469
Štúrovo	11290
Šurany	10426
Tvrdošovce	5239
Dvory nad Žitavou	5110
Palárikovo	4398
Komjatice	4260
Bánov	3742
Veľký Kýr	3092
Svodín	2630
Gbelce	2259
Strekov	2216
Zemné	2211
Veľké Lovce	2079
Maňa	2072
Mužla	1965
Dubník	1762
Bešeňov	1721
Dolný Ohaj	1639
Lipová	1599
Úľany nad Žitavou	1542
Kamenín	1502
Kolta	1467
Bíňa	1466
Mojzesovo	1374
Semerovo	1365
Kamenica nad Hronom	1323
Andovce	1296
Hul	1231
Jasová	1201
Trávnica	1195
Nána	1187
Podhájska	1156
Obid	1147
Salka	1059
Kamenný Most	1044
Černík	992
Kmeťovo	960
Rúbaň	934
Komoča	924
Rastislavice	923
Bardoňovo	876
Radava	853
Dedinka	832
Nová Vieska	793
Jatov	784

Chľaba	714
Michal nad Žitavou	697
Brutv	681
Branovo	570
Pozba	561
Sikenička	467
Lubá	451
Belá	413
Malá nad Hronom	409
Leľa	400
Bajtava	388
Malé Kosihy	386
Šarkan	343
Čechy	335
Vlkaš	307
Pavlová	274

Zdroj: Štatistický úrad SR r. 2004

Príloha 2

Póly rastu

Zdroj: <http://www.ropka.sk/dokumenty-na-stiahnutie/>